

**ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ, ПРАВА ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ**

Освітньо-професійна програма Зв'язки з громадськістю
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Ступінь вищої освіти Магістр

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри _____

Тамара ЛОЗИНСЬКА

_____ 2023 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: «Розвиток електронного урядування в органах прокуратури України»

виконала здобувач вищої освіти заочної форми навчання

Вініченко Марина Сергіївна

Керівник кваліфікаційної роботи

Тетяна МАЦ

Полтава – 2023 року

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	8
1.1. Теоретичні аспекти розвитку електронного урядування в органах прокуратури України	8
1.2. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури	16
Висновки до розділу 1	26
РОЗДІЛ 2. СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	28
2.1. Нормативно-правові засади впровадження електронного урядування в органах прокуратури	28
2.2. Актуальні напрями удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності органів прокуратури	36
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ	47
3.1. Електронний документообіг як інструмент формування нової моделі прокуратури України	47
3.2. Шляхи удосконалення сучасного інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури	51
Висновки до розділу 3	61
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. Останні політичні та економічні зміни зазначили не тільки активізацією реформ структури правоохоронних органів, а й окреслили необхідність електронізації системи урядування цих органів. Органи прокуратури стали не виключенням, де електронне урядування, із врахуванням специки діяльності, здобуває особливого впливу на демократичні процеси в державі.

На активне впровадження в систему публічного обвинувачення та управління цією діяльністю електронного урядування вплинуло ряд факторів, які можна умовно поділити на інформаційно-телекомунікаційні та загально-правові. Загально-правовими факторами являються: зростання вимоги до відкритості і прозорості владно-управлінських процесів; підвищення якості розгляду звернень громадян; зростання вимог до підзвітності і підконтрольності публічної адміністрації; зміна традиційного механізму управління; недосконала нормативно-правова база; низький рівень управлінської культури; інтенсифікація проведення реформ; стрибки в розвитку інституцій комунікації влади з громадськістю. Інформаційні фактори: розвиток телекомунікаційних процесів; збільшення масивів інформації; розвиток інформаційно-аналітичних технологій в публічній сфері; темпи оцифрування.

Мета роботи полягає у дослідженні сучасних тенденцій впровадження електронного урядування в органах прокуратури України.

Завдання дослідження. Відповідно до мети дослідження були поставлені такі завдання:

- дослідити теоретико-правові основи розвитку електронного урядування в органах прокуратури України;
- проаналізувати зарубіжний досвід адміністративно-правового управління інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури;
- дослідити нормативно-правові засади впровадження електронного урядування в органах прокуратури;
- проаналізувати актуальні напрями удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності органів прокуратури;

- проаналізувати застосування електронного документообігу як інструмента формування нової моделі прокуратури України;
- запропонувати шляхи удосконалення сучасного інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури.

Об'єктом дослідження є процес розвитку сфери правоохоронної діяльності за допомогою впровадження електронного урядування в органах прокуратури України.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та практичні аспекти впровадження технологій електронного урядування, враховуючи європейський досвід.

Методи досліджень. В роботі було використано методологію наукового дослідження: методи емпіричного, теоретичного, загальнонаукові методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використано сукупність методів:

- аналізу (при пошуку веб-ресурсів, досягнень і проблем реалізації цифрових можливостей України, сформовані напрями удосконалення механізмів електронного урядування в органах прокуратури);
- метод системного-аналізу та формально-логічний (даний метод застосовано під час аналізу системи електронного урядування та механізмами його реалізації);
- загальнонаукового (цей метод використаний під час дослідження джерел електронної системи органів прокуратури у публічному адмініструванні);
- порівняльний (даний метод застосований, для аналізу впровадження електронного урядування в Україні, оцінки електронного урядування на регіональному рівні та електронної готовності органів прокуратури);
- системно-структурний (даний метод надає можливість сформулювати державний механізм інформаційного забезпечення електронного урядування в органах прокуратури на основі впровадження цифрових технологій);
- аналогії (застосовано для порівняння розвитку електронного урядування в системі прокуратури із досвідом європейських країн).

Інформаційна база: Конституція України, Закони України, Концепція розвитку електронного урядування в Україні, Стратегія розвитку прокуратури на 2021–2023 рр., Постанова Кабінету Міністрів України, Розпорядження Кабінету

Міністрів України, Наказ, Концепція «Про затвердження Концепції взаємодії органів прокуратури з громадами («Прокурор громади»), Закон України «Про прокуратуру», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури».

Елементи наукової новизни полягають в узагальненні та систематизації теоретичних положень та практичного досвіду щодо впровадження технологій е-урядування в органах прокуратури, що дозволило розробити та обґрунтувати заходи для підвищення електронної готовності на рівні окружних прокуратур.

Практична значущість отриманих результатів дослідження полягає у визначенні конкретних напрямів, які є основами для їхнього впровадження в практику управління окружними прокуратурами з метою розвитку електронного урядування в органах прокуратури, а саме запропоновано нові ідеї стосовно необхідності застосування електронних програм, які здатні активізувати зв'язок органів прокуратури з населенням та іншими правоохоронними органами.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи оприлюднені у формі доповідей на науково-практичних конференціях.

1. Вінніченко М. С. Впровадження електронного урядування в органах прокуратури України. *Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд*: матеріали міжнар. наук.-практ. конференції, м. Дніпро, 3 листопада 2023 р. С.

2. Вінніченко М. С. Зарубіжний досвід використання програмного забезпечення в діяльності органів прокуратури. *Місьцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Полтава, 28 листопада 2023 р. Полтава. 2023. С.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота викладена на 65 сторінках, складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел, який включає 58 найменувань, 2 додатка. Робота містить 7 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

1.1. Теоретичні аспекти розвитку електронного урядування в органах прокуратури України

Електронне урядування останнім часом вважається перспективним напрямком розвитку інформаційних правовідносин. Електронне урядування – спосіб організації державної влади за допомогою систем локальних інформаційних мереж та сегментів глобальної інформаційної мережі, що забезпечує функціонування органів влади в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян, юридичних осіб, неурядових організацій [1]. Але на практиці щоразу зустрічаються ситуації, коли дане поняття застосовують лише до способів електронного спілкування [2]. Таке явище передусім пов'язане із браком неподільного розуміння керівництвом держави масштабності та потужності при впровадженні електронного урядування, що створить нові умови для прозорого і відкритого державного управління, збільшить довіру громадян до органів державної влади та є значущою складовою ефективної діяльності органів прокуратури [3].

Дослідження впровадження електронного урядування в діяльність органів прокуратури України необхідно від розуміння концепції електронних процесів владних повноважень інформаційних систем підтримки прийняття управлінських рішень. Стратегічним нормативним актом щодо впровадження електронного урядування в Україні є Концепцію розвитку е-урядування, яка змінила уявлення про електронне урядування у правовому суспільстві. Здійснення державного управління за використанням інструментів електронного урядування та інформаційно-телекомунікаційних технологій для досягнення ефективною та прозорою діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, сприяє створенню нового типу держави, спрямованої на задоволення потреб громадян [4].

Впровадження електронного урядування докорінно змінює управління державною владою та місцевого самоврядування залученням до управління громадян, надання доступу до публічної інформації щодо діяльності цих органів через застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій [5, с. 81-82].

На базі проведеного семантичного аналізу Концепції розвитку електронного урядування в Україні від 20 вересня 2017 року № 649-р, можна зауважити, що зараз ще її положення в прямому значенні не трансформовано в систему органів прокуратури. Але в правоохороній сфері та в забезпеченні прав і свобод людини електронне урядування впроваджується через створення єдиної інформаційної системи правоохоронних органів; системи викликів екстрених служб; служб життєзабезпечення; можливості звернення, подання пропозицій, скарг, зауважень через інформаційно-комунікаційні засоби; вдосконалення публічних реєстрів та збільшення об'єму інформації на сайтах правоохоронних органів.

Органи прокуратури України в системі органів влади займають особливе місце, специфіка їх діяльності ґрунтується на впровадженні електронних процесів та технологій, ефективність їх застосування залежить від інтеграції цих технологій в зовнішню та внутрішню організацію діяльності.

Необхідно зазначити важливість таких факторів, які впливають в процес здійснення функцій прокуратури із використанням засобів електронного урядування.

Перший фактор – обсяг компетенційної діяльності в межах кримінального процесу, що передбачає тимчасове обмеження прав та свобод громадян. Використовуючи електронні інструменти для обміну та поширення інформації необхідно приділяти особливу увагу процесам захисту даних від розголошення, незаконного використання та порушення цілісності. Повний захист вимагає не тільки інформація, якою обмінюються окремі прокурори органів прокуратури під час здійснення ними кримінального впровадження, також інформація, яка на певних стадіях розслідування надходить до прокурорів електронним шляхом. Цілковитий захист інформації охоплює такі процеси, як накопичення, опрацювання, зберігання даних у реєстрах та базах даних, головним розпорядником та власником яких є

органи прокуратури, наприклад, інформаційна система Єдиний реєстр досудових розслідувань.

Другим фактором являється специфіка прокурорської діяльності, що проявляється у здійсненні контролю і нагляду у правоохоронній діяльності, використання електронних інструментів передбачає можливість широкої комунікації між органами судової та правоохоронної системи України. Отже, в органах прокуратури електронне урядування застосовується в автоматизованих процесах їх діяльності та для взаємодії із всіма правоохоронними органами.

Третім фактором являється створення централізованих файлообмінних мереж, перевагою такої мережі є відносна простота її програмування і невеликий об'єм службової інформації, яка передається на сервери. Створення таких локальних інформаційних мереж вимагає організаційна структура прокуратури, що поєднує одночасно ієрархічність та автономність для доступної взаємодії органів прокуратури між своїми структурними підрозділами і з громадськістю.

Четвертий фактор – наявність збалансованості, системності, узгодженості у нормативно-правовому забезпеченні стратегії створення, удосконалення та підтримки інституцій електронного урядування.

Інноваційна модель адміністративного управління органів публічної влади, зокрема органів прокуратури, доцільно розглядати як концептуальний рівень електронного урядування. Процесний рівень електронного урядування можна охарактеризувати як сукупність функціональних можливостей органів прокуратури через використання різних видів інформаційно-комунікаційних технологій. Більш простою моделлю електронного урядування на прикладі органів прокуратури можна виразити через прояви на всіх рівнях організаційно-правових механізмів державного управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування. Для досягнення бажаних результатів з точки зору адміністративно-правового забезпечення прокуратури з'ясуємо що та як необхідно реформувати.

Найвищим рівнем ланки електронного урядування являється інформаційне суспільство. Сучасність характеризується формуванням інформаційного суспільства та стрімким розвитком інформаційних технологій. Важливою умовою розвитку

сучасної правової держави є дотримання прав та свободи людей. З кожним днем інформаційні потреби учасників правових відносин зростають і потребують пошуку нових відповідних засобів їх забезпечення. Інформаційне суспільство – це новий рівень взаємодії особи та держави, новий етап розвитку людства, де інформаційна рівність, вільність є основою взаємодії кожного члена суспільства, відкритість та доступність громадян до участі в ухваленні управлінських рішень.

Вперше поняття інформаційне суспільство офіційно вжито в Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу, де підкреслено, що процес інтеграції держави до Європейського Союзу передбачає відсутність застосування обмежень на поширення публічної інформації у будь-яких проявах як правовий механізм забезпечення інформаційного права людини [6].

Прокуратура відіграє одну з ключових ролей у становленні інформаційного суспільства в Україні, адже до її завдань входить захист основних прав і свобод людини і громадянина, в якому інформаційні права посідають особливе місце.

Другий рівень по суті є електронний уряд. Більш аргументованим є означенням не поняття чи явище, а система, що об'єднує всі підсистеми і єсукупністю таких інститутів, що здійснюють владу, використовуючи інформаційно-телекомунікаційні технології. Органи прокуратури входять до системи державного апарату, що виконує основні функції держави, також беруть участь у практичному здійсненні державної влади і публічного управління.

Органам прокуратури притаманний статус особливого публічного органу, основна місія є стримувань і протиг, що передбачає рівність між гілками влади, являється головним розпорядником великого масиву публічної інформації, яка за законом повинна бути оприлюднена. Також основою діяльності органів прокуратури є відкритість та прозорість до українського суспільства, що зокрема досягається за допомогою засобів електронного урядування. Департамент інформаційних технологій є спеціальним структурним підрозділом Офісу Генерального прокурора, що створений для реалізації стратегії електронного урядування, забезпечення зв'язку прокуратури за допомогою сучасних інформаційних технологій із загальнодержавною системою електронного

урядуванням, здійснює адміністрування інформаційної системи, електронних баз даних, впровадження новітніх інформаційних та телекомунікаційних технологій та прикладного програмного забезпечення, забезпечення технічної підтримки користувачів інформаційних систем органів прокуратури України [7].

Третій рівень посідають електронні послуги, які є основою електронного урядування та сутністю існування публічної влади, не людина для держави, а держава для людини. Електронні послуги надаються з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Впровадження нових форм громадянської участі та співробітництва між державою й громадянами. Електронні послуги доступні, прозорі, не корупційні, менш затратні, швидкі в отриманні та зручні направлені на покращення якості надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам. Електронні послуги здатні підвищити мобільність та конкурентоспроможність, зменшити корупційні ризики і здатні обслуговувати економіку майбутнього [4]. На перший погляд, може здатися, що органи прокуратури не надають послуг в достовірному розумінні цього поняття, так як органи прокуратури створені для інших цілей в державі. Ідея «належного урядування» була сформульована німецькими класиками адміністративного права, яка з часом перетворилася в ідею доброго уряду «good governance», за якою кожна публічна адміністрація, виконуючи функції держави, надає послуги невіддільному суб'єкту права навіть якщо він не звертався за такою послугою [8, с. 75–77].

Органи прокуратури, які мають статус органів публічного обвинувачення, надають публічні послуги виконуючи роль в забезпеченні законності, захисту прав і свобод громадян та інтересів держави [9]. Такі послуги не надаються одноразово та їм не притаманна одноразовість в прийнятті управлінських рішень. В сфері охорони правопорядку діяльність прокуратури має специфіку сервісного характеру. Одним із видів послуг, передбачених у межах функцій прокуратури що надаються, є розгляд звернень громадян, заяв і звернень народних депутатів України, комітетів Верховної Ради України, місцевих депутатів. Розвиток електронного урядування передбачає удосконалення процедур подання, розгляду та надання електронної відповіді застосовуючи інформаційно-комунікаційні технології. Варто зазначити,

що до прокуратури можливо подавати звернення в електронному вигляді. Інструкцією про порядок розгляду звернень і заяв та особистого прийому громадян у прокуратурі України зазначено, що всі люди можуть подавати звернення за допомогою Інтернета та з використанням засобів електронного зв'язку (електронне звернення) [10]. В даній Інструкції зазначено, що електронне звернення повинно містити електронну адресу заявника, для надання відповіді, або за відсутності необхідно вказати інші засоби зв'язку з ним. Електронний цифровий підпис при наданні електронного звернення не вимагається. Електронні звернення надсилаються на зазначену електронну адресу або шляхом заповнення електронної форми, що розміщуються на офіційних веб-сайтах Офісу Генерального прокурора України та обласних прокуратур.

Четвертий рівень займає електронний документообіг. Документ є офіційним носієм інформації та даних, за допомогою якого зберігається цілісність їх первинного змісту. Електронний документ із правової точки зору має такий же правовий статус, як і паперовий, таким чином, інформація, зміст і результати маєть однакові наслідки. Згідно із ст. 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документ – це в документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа [11].

Електронний документообіг це обіг електронних документів, використання та зберігання на електронних носіях, але сукупність процесів створення, оброблення, передавання, відправлення потребують впровадження та інтеграції у внутрішні процеси сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій. Впровадження електронного документообігу та інтенсифікація інформаційних відносин докорінно змінює і сприяє поліпшенню управлінських відносин.

Наказом Генерального прокурора передбачено впровадження електронного документообігу в органах прокуратури України, а також для підвищення ефективності роботи інформаційної системи «Система електронного документообігу органів прокуратури України», що цілком обґрунтоване сучасними викликами [12]. Дане рішення має мету оптимізувати прийняття управлінських рішень, забезпечити

процес створення, управління доступом і поширення електронних документів у централізованих та локальних мережах, а також контроль над потоками документів в органах прокуратури.

Для забезпечення юридичної цінності та дійсності документ використовуються технології електронного цифрового підпису. Отже, останнім рівнем системи електронного урядування є електронний цифровий підпис. Пріоритетним напрямком державної політики електронного урядування є впровадження е-документообігу з застосуванням електронного цифрового підпису. З метою підтвердження інформації, її цілісності і справжності застосовується криптографічний захист, що реалізується за допомогою використання спеціальних ключових даних. Тільки після підписання документа підписом, що ідентифікує підписувача електронний документ набирає законної сили і таким чином надає можливість ухвалити управлінське рішення. За допомогою управлінських рішень в органах прокуратури вирішуються ті чи інші управлінські питання, спрямовані на реалізацію конституційних функцій, покладених на прокуратуру. Електронний цифровий підпис має сертифікат відповідності і як засіб контролю походження електронного документа, збереження цілісності інформації є ефективним інструментом забезпечення інформаційної безпеки на всіх рівнях органів прокуратури.

Перспективною формою взаємодії між собою громадян, із владою та бізнесом є електронна демократія. Державна політика е-демократії має на меті забезпечити багатовекторний інтерактивний потік комунікації, призначений поєднувати громадян із обраними ними депутатами усіх рівнів та виконавчу гілку влади. Широкий діапазон відносин, які притаманні адміністративній моделі (е-урядування) так демократичній моделі (е-демократія) надаються та отримуються через електронну комунікаційну систему. Процес інформатизації передбачає максимально можливу автоматизацію інформаційно-організаційних процесів у діяльності державних органів.

Сутність поняття інформатизація у контексті діяльності органів прокуратури як публічних осіб необхідно з'ясувати її нормативний зміст. В Законі України «Про

прокуратуру» не міститься приписів щодо інформатизації та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в органах прокуратури. В. В. Лушер приділяє особливу увагу інформатизації в органах прокуратури, зокрема він зазначив, що це процес створення оптимальних умов (організаційних, соціально-економічних, правових, політичних, науково-технічних, виробничих процесів) для комплексного збалансованого використання інформаційно-комунікаційних технологій в діяльності органів прокуратури України [13, с. 116].

У системі процесів інформатизації особливе місце займає інформаційно-аналітична діяльність, що надає можливості прокурору застосовувати аналітичні здібності та засоби автоматизації. Аналітична робота об'єднує організаційні методи та методичні прийоми, застосування яких поглиблює вивчення проблемних питань додержання законності та протидії злочинності, виявлення недоліків у виконаній роботі, помилок при виконанні прокурорського нагляду або при провадженні досудового розслідування, а також впровадження заходів для усунення і недопущення їх у подальшій діяльності органів прокуратури, прогнозування показників позитивного та негативного розвитку [14, с. 7]. Згідно із Наказом Генеральної прокуратури України «Про організацію роботи і управління в органах прокуратури України» від 26.12.2011 р. № 1-гн виконується аналітична робота у Офісі Генерального прокурора України, органах прокуратури обласного рівня та на рівні окружних прокуратур тільки за необхідності при глибокому вивченні проблеми, якщо зроблений висновок про боротьбу зі злочинністю та стан додержання законності не можливо зробити за допомогою статистично-оперативних даних [15].

Інформаційно-аналітична діяльність в органах прокуратури є багатогранною сферою діяльності, її головна мета правильно зрозуміти та оцінити ситуацію, бачити її у перспективі, а в результаті, успішно діяти. Джерелами аналітичної інформації є: статистичні звіти про роботу органів прокуратури, основні показники діяльності органів досудового розслідування і прокурорського нагляду; бази даних та знань державних органів; інформаційні електронні системи, такі як Єдина система статистики та аналізу роботи органів прокуратури України, Єдиний реєстр

досудових розслідувань; Єдиний державний реєстр судових рішень; аналіз про нагляд за додержання законів, дані про аналітичне вивчення прокурорської та судової практики; документи прокурорського реагування; матеріали перевірок органів і підрозділів прокуратури; листові повідомлення органів державного контролю; звернення народних депутатів України, депутатів місцевих рад, юридичних осіб та громадян; повідомлення у ЗМІ тощо [16].

Дослідивши поняття електронного урядування в органах прокуратури України, то головна суть полягає у використанні інформаційно-комунікаційних технологій. Зміст інформатизації полягає у тому, що впровадження та розвиток інформаційної і телекомунікаційних процесів можливий без певного призначення.

Впровадження електронного урядування в прокурорську діяльність розглядається сприятливе середовище для комп'ютеризації органів прокуратури, впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних, інформаційно-аналітичних та автоматизованих технологій в адміністративно-управлінську і процесуальну діяльність прокурорів, що реалізується за допомогою фінансових ресурсів та системного організаційно-правового забезпечення.

1.2. Зарубіжний досвід адміністративно-правового регулювання інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури

Для пошуку шляхів удосконалення діяльності органів прокуратури в Україні, які спрямовані на реформування галузі прокурорського нагляду, необхідно дослідити зарубіжний досвід. Проаналізуємо досвід правового регулювання інформаційної діяльності органів прокуратури країн Франції, Португалії, та США.

Франція, перша держава в якій були сформовані органи прокуратури та прослідковувався історичний розвиток сучасних органів прокуратури [17, с. 94-95]. Почнемо аналіз досвіду регулювання інформаційної діяльності органів прокуратури з цієї країни. На сьогоднішній день у Франції на посаду прокурора призначаються та звільняються Президентом Республіки за наданою пропозицією Міністра юстиції та

висновком палати Вищої ради магістратури, компетентної щодо прокурорів.

У Франції прокуратура є централізованою системою органів, її діяльність в особі генеральних прокурорів, генеральних адвокатів, їх заступників при апеляційному та касаційному судах, прокурорів республіки, а також їх заступників при судах великої інстанції, що мають статус магістратів судової системи. Водночас структура прокуратури подібна до структури судів

Орган прокуратури захищає інтереси суспільства, тому таку посаду як помічник генерального прокурора називають генеральним адвокатом. Хоча органи прокуратури Франції відносяться до виконавчої влади їх структура тісно взаємопов'язана з судовими органами. В кожному апеляційному суді присутній генеральний прокурор зі своїми помічниками, він безпосередньо підпорядкований Міністру юстиції та надає настанови всім посадовцям прокуратури, які компетентні в діяльності апеляційного суду. Під наглядом генерального прокурора знаходяться посадові особи судової поліції, а також через своїх заступників підтримує обвинувачення в суді присяжних і в апеляційному суді [18].

Республіканські прокурори присутні при судах малої та великої інстанцій, при виправних трибуналах та виконують кримінальне переслідування за всіма справами у сфері дії трибуналу. Через заступників або особисто республіканські прокурори підтримують державне обвинувачення у більшості судів присяжних, виправних трибуналах, поліцейських трибуналах, але тільки при необхідності.

Термін тривалості виконання функцій генерального прокурора складає десять років без можливості його продовження. З точки зору нормативно-правових документів, діяльність прокуратури Франції врегульовано Кримінальним процесуальним кодексом Франції «Code de procedure penale de la France» [19], Кодексом судової організації «Code de L'organisation judiciaire. Légifrance» [20] і Ордонансом № 58-1270 «Ordonnance № 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature» [21].

У кожному з документів присутній текст щодо регулювання інформаційної діяльності працівників органів прокуратури.

Зокрема, у Законодавчій частині Книги першої Кримінального

процесуального кодексу Франції, органам прокуратури віднесено Главу II «Прокуратура», в якій розміщено 5 розділів:

- 1) загальні положення (Ст. 31 – 33);
- 2) повноваження. Генерального прокурора. Апеляційного суду (Ст. 34 – 38);
- 3) повноваження. прокурора (Ст. 39 – 44 – 1);
- 4) від обвинувачення. до суду в міліції (Ст. 45 – 48);
- 5) автоматизована служба національного замовлення для судового розгляду (Ст. 48 – 1) [19].

Відносно до п. 25-3 Ордонансу № 58-1270 встановлено, що під час проходження стажування на посаду в органах прокуратури кандидат, зобов'язаний зберігати професійну таємницю та обов'язково прийняти присягу на початку свого стажування перед Апеляційним судом, у юрисдикції якого проходить стажування, за таким текстом: «Я присягаю зберегти таємниці діянь прокуратури, слідства і судового процесу, про які мені стане відомо у період мого стажування» [20]. За свою довготривалу історію, органи прокуратури Франції накопичили великий досвід.

Весь свій досвід органи прокуратури Франції впровадили в систему єдиного порталу французької адміністрації. Технології електронного урядування сприяють ефективності управління та якості надання адміністративних послуг, зниженню рівня корупції, посиленню демократії та верховенства права. Так було створено указом від 6 листопада 2000 року офіційний веб-сайт Service-public.fr та оновлений у 2009 році, а в 2015 році був модернізований, який зараз перебуває у сфері відповідальності Директорату правової та адміністративної інформації «Direction de l'information legale et administrative» DILA, що був утворений в результаті злиття між дирекціями ряду офіційних журналів та відділів роботи із документацією в січні 2010 р. За допомогою державної служби комунікації «Алло 3939», портал становить багатоканальний полюс адміністративної інформації [22]. Технічні можливості порталу являють собою електронну дошку, на якій оперативно розміщується адміністративна інформація, доступ до онлайн-процедур, можливість зворотного зв'язку через запити, заяви, можливість оцінити своє право на житлову

субсидію, калькулятор розрахунків аліментів, можливість подання декларацій, скарг до прокуратури, можливість отримання консультації адвоката та інше, загальна кількість шаблонів листів із зверненнями різного роду складає 289 елементів.

Таким способом service-public.fr надає можливість користувачам ознайомитися із інформацією щодо їхніх прав та обов'язків та отримати адміністративні послуги, оскільки містить: запитання та відповіді, бланки, юридичні визначення, тексти довідок, інформацію за життєвою подією, інформаційні картки з даними годин роботи місцевої компетентної адміністративної служби для надання інформації або для обробки тієї чи іншої адміністративної процедури. Водночас портал надає доступ до версії, яку за допомогою власного акаунта користувач може використовувати персоналізацію: Mon.service-public.fr, тобто створити особистий обліковий запис для онлайн-процедур. Така розробка дає можливість кожному громадянину здійснювати адміністративні процедури через Інтернет, використовуючи особисте ім'я та власний пароль [23].

Як ми бачемо французи вже вдало реалізували механізм «держава у смартфоні», в Україні про пріоритетність якого почали наголошувати лише в 2019 році.

На даний час Service-public.fr пропонує шість основних розділів:

Розділ «Новини», який містить щоденні статті, пов'язані з новинами про права та змінами адміністративних процедур, індексовані за тематикою та зацікавленою аудиторією за конкретними категоріями новин, а також містить хронологію процедур, які необхідно виконувати протягом всього місяця.

Розділ «Ваші права та процедури». Це практичний посібник, який містить 10 тематичних збірників, об'єднує корисні інформаційні ресурси де знаходиться інформація не лише про права та обов'язки громадян, але й особливі можливості проведення адміністративних процедур, таких як інформаційні бюлетені про право та процедуру, онлайн-процедури чи форми, традиційні питання та надані на них відповіді, юридично-довідкові тексти, визначення адміністративних термінів, можливість отримати додаткову інформацію з іншого веб-сайта, місце розташування у населеному пункті адміністративної служби, її контактні дані та години роботи

для надання компетентної інформації або для обробки адміністративного процесу, вся інформація відображається при введенні користувачем поштового індексу або назви міста знаходження.

Розділ «Як це зробити, якщо...» має доступ до 9 життєво-практичних файлів, в яких детально описуються кроки виконання дій, якщо уразі зміни ситуації необхідно виконати для отримання адміністративної послуги.

Розділ «Каталог адміністрації» містить контактні дані адміністрацій 11000 національних служб, 70000 місцевих державних служб та 14000 керівників, прямий зв'язок із ратушами, французькими посольствами за кордоном та європейськими установами.

В розділі «Задайте запитання» створена можливість безпосереднього прямого зв'язку з представниками адміністрації за допомогою сервісу «AlloService-Public 3939» або електронної пошти, також ознайомитися із відповідями на більш ніж 300 питань, які часто задають користувачі наданими на service-public.fr.

В останньому розділі «Онлайн-сервіси та форми» створено доступ до відеопроцедур, можливість скористуватися онлайн-формами та модулями розрахунку, в яких передбачена можливість вводу певної суми, яку потрібно отримати або сплатити у ході розрахунків із державою.

Окрім цих шести розділів, у межах сервісу Service-public.fr доступна інформація за життєвою тематикою, що розбита на блоки та надання відповідних послуг, це наступні блоки громадянство (Citoyennete) та сім'я (Famille); правосуддя (Justice); гроші та податки (Argent); робота (Travail); транспорт (Transports); хобі (Loisirs) тощо.

Розглянемо блок правосуддя (Justice), який складається із наступних категорій, таких як:

- організація правосуддя містить доступ до законодавчої бази та правосуддя, учасників суду, до всіх видів юрисдикції;
- юридичні процедури містить матеріали цивільного права та кримінального права;
- злочини – статистичні данні за скоєння насильства, знущання,

дискримінації, крадіжки, прояви вандалізму, шахрайство, наклеп, приниження, нової кібер злочинності, розпалювання ворожнечі;

- кримінальне покарання містить інформацію про застосування судами такого виду кримінального покарання, як штраф, громадські роботи, ув'язнення.

При відкритті сторінки «Штрафи» сайту Service-public.fr можна ознайомитися із інформацією про розмір штрафів та штрафні санкції, період за який необхідно їх сплати, важливо звернути увагу на то, що у Франції розмір штрафу змінюється у випадку перевищення зазначеного терміну виплати, його розмір збільшується, також є можливість вибору способу оплати штрафу, це може бути електронний переказ, поштою чи в касу громадського фінансового центру. Дистанційна оплата може здійснюватися онлайн після завантаження додатка «Amendes.gouv» з Google Play чи App Store, з комп'ютера або смартфона, чи за телефоном служби обслуговування.

В Португалії органи прокуратури займають особливий статус та автономні у межах закону. Прокуратуру винесено до самостійної системи і вона є підзвітною парламенту. Проаналізуємо структуру органів прокуратури Республіки Португалія містить такі рівні:

а) Генеральний прокурор Республіки, до його повноважень належить керівництво, координація та перевірки, він уповноважений видавати директиви, накази та інструкції, що стосуються функціональної діяльності відповідних мирових суддів;

б) Вища рада прокуратури, до її повноважень належить видавати директиви, що відносяться до внутрішньої організації та управління персоналом. Із міркувань ініціативи наділена правом пропонувати Генеральному прокурору випуск директив, яким повинні підпорядковуватися дії мирових суддів;

в) регіональні генеральні прокурори та заступники генеральних прокурорів, які координують центральні адміністративні суди наділені повноваженнями видавати накази і розпорядження у межах їх виборчого округу. Окрім того, вони мають, з погляду ініціативи, повноваження пропонувати видачу директив Генеральному прокурору Республіки щодо роботи прокурорів;

г) прокурори районного рівня уповноважені видавати накази і розпорядження, мають можливість пропонувати до розгляду питання про представництво на найвищому рівні ієрархії щодо видачі директив.

До складу прокуратури Республіки Португалія входять Національні координаційні бюро, які допомагають в діяльності кожному державному обвинувачеві, з метою комплексного та узгодженого втручання у рамках їх обов'язків у різних юрисдикціях.

В інформаційній сфері одним із інструментів діяльності органів прокуратури Португалії є Управління з координації діяльності органів прокуратури з питань кіберзлочинності, яке розташовано у штаб-квартирі Генеральної прокуратури.

До компетенції і сфери відповідальності Управління належить внутрішня координація діяльності Служби прокуратури у цій галузі злочинів, спеціалізованому навчанні щодо них та організації взаємодії з Інтернет-провайдерами, з метою підвищення ефективності розслідування у кримінальних справах. Наказом Генерального прокурора від 7 грудня 2011 року створено Управління з питань кіберзлочинності, воно утворило мережу контактних пунктів по всій національній території, у всякому разі, хоч би один прокурор у кожному із судових округів. Кожен контактний пункт відповідає за встановлення зв'язку між Управлінням з питань кіберзлочинності та іншими колегами свого округу, для обміну інформацією з питань кіберзлочинності та отримання цифрових доказів, які можуть з'явитися в конкретних випадках та відповідають за обмін результатами обговорень на засіданнях контактних пунктів [24].

Представники Управління в окремих округах відповідають за напрями кримінального розслідування кіберзлочинності: злочини, прописані в Законі про кіберзлочинність, комп'ютерні шахрайства тощо. До наведених функцій Управління надає наступний вид сервісу, як проведення курсів із кібербезпеки для громадян. В квітні 2020 року було запущено черговий навчальний онлайн-курс, який призначений для всіх громадян не зважаючи на вікову категорію чи вид діяльності, а також і для активних користувачів Інтернету, які прагнуть удосконалити свої навички безпечної навігації під час роботи вдома, на роботі та в поїздках. Курс

проводиться за допомогою засобів відеозв'язку. Даний проєкт просувається Національним центром кібербезпеки, використовуючи пряму трансляцію на платформі NAU. Очолює цей проєкт Фонд науки і техніки, до якого входять кілька інших державних організацій. Навчання безкоштовне і проводиться воно протягом 3 годин індивідуально.

В рамках Генеральної прокуратури діє Комісія з перевірки даних (Comissao De Fiscalizacao De Dados Do Sisp) [26]. Відповідно до статті 26 Рамкового закону про інформаційну систему Португальської Республіки [25] Комісією з перевірки даних проводиться перевірка діяльності центрів обробки даних розвідувальних служб, зокрема Служби стратегічної інформаційної оборони (SIEDM) та Служби безпеки. Інформаційна безпека (SIS) – це прерогатива Комісії з перевірки даних Інформаційної системи Португальської Республіки, що розташована в Генеральній прокуратурі, до її складу входить троє прокурорів, які призначаються Генеральним прокурором Республіки Португалія.

Інспекція проводиться за допомогою програм перевірок, данні та інформація шляхом вибірки, що надається анонімно, а також із зазначенням імені, це особливо стосується, коли Комісія вважає, що вона стикається зі скаргою або обгрунтованою підозрою про незаконний збір інформації. При цьому Комітет з аудиту може вимагати анулювати або виправити зібрані данні, які пов'язані з порушенням прав, свобод і гарантій, закріплених у Конституції та законі, а також, за необхідності, здійснювати відповідні кримінальні провадження [26]. Таким чином, можна зазначити високий рівень інформатизації та комп'ютеризації сучасної системи органів прокуратури Республіки Португалія. Доречним є створення в структурі Офісу Генерального прокурора підрозділу з кібербезпеки, діяльність якого направлена на підвищення компетенції інформацією серед прокурорів та інших працівників органів прокуратури України щодо безпечної роботи з інформацією. Більш того, доцільно було б розробити відповідну онлайн-платформу, або розробити додаток на смартфон, який мотивувати вдосконалювати свої навички з інформаційної безпеки.

У США Генеральний прокурор також є Міністром юстиції, а Федеральна

прокуратура входить до складу Міністерства юстиції. Генеральному прокурору підпорядковуються наступні правоохоронні органи, такі як: Бюро алкоголю, тютюну, вогнепальної зброї і вибухових речовин (ATF); Управління по боротьбі з наркотиками (DEA); Федеральне бюро розслідувань (FBI); Федеральне бюро в'язниць (BOP); Служба маршалів США (USMS); Управління головного інспектора (OIG) [27].

Діяльність органів прокуратури США та України суттєво відрізняється, у рамках нашого дослідження, інтерес становить окремі складові діяльності Федерального бюро розслідувань та особливості пояснення цієї діяльності органами державної влади.

Чарльзом Дж. Бонапартом генеральним прокурором Сполучених Штатів при Міністерстві юстиції в 1908 року було створено ФБР, що мало назву Бюро розслідувань (BOI). В 1924 році генеральний прокурор Харлан Фіске Стоун реорганізував бюро і призначив на посаду директора Джона Едгара Гувера. У 1932 році організація була перейменована в Бюро розслідувань Сполучених Штатів. На наступний рік його об'єднали з Бюро контролю за виконанням «сухого» закону і дістало нову назву Відділ розслідувань (DOI). Лише в 1935 році бюро було перейменовано і по теперішній час носе назву Федеральне бюро розслідувань (FBI) [28].

За час існування бюро найбільш дискусійною стала контррозвідальна програма COINTELPRO (Counter Intelligence Program), яка офіційно використовувалась з 1956 по 1979 роки.

У рамках цієї програми співробітники ФБР прослуховували всі телефонні переговори, здійснювали провокації, поширювали дезінформацію та спільно з поліцією проводили незаконні арешти. В 1971 році в штаті Пенсильванія група анонімних активістів увірвалася до офісу Федерального бюро розслідувань і оприлюднила понад 1000 документів ФБР, зокрема, із програми COINTELPRO, через ЗМІ поширилась багато інформації стосовно здійснюваних у межах програми маніпуляцій навколо об'єктів спостереження, використаних в інтересах національної безпеки, придушенням будь-яких проявів інакшумства [29]. Спочатку

програма була спрямована на Комуністичну партію США, згодом її дія поширилася на численні політичні організації лівого спрямування. Серед осіб, за якими ФБР встановило спостереження були лауреат Нобелівської премії з літератури Ернест Хемінгуей і американська акторка Джин Сіберг. З часом Ернест Хемінгуей і Джин Сіберг покінчили життя самогубством [30, 31].

Безперечно, у правоохоронних структурах кожної держави є негативний досвід. Але реакція керівництва США на діяльність ФБР рамках програми після її викриття неоднозначна. Діяльність COINTELPRO була досліджена через чотири року в 1975 р. Комітетом Сенату США з вивчення урядових операцій з погляду розвідувальної діяльності. В результаті проведеного розслідування роботи Комітетом діяльність програми визнана незаконною та суперечить Конституції США [32]. Однак, ФБР не пройшла реформування у з метою обмеження його функцій, не зазнала скорочення штату. Навпаки, після скоєних терактів 11 вересня 2001 року активізували процеси нарощення структурних підрозділів бюро і його штату. Лише Об'єднані спеціальні групи з боротьби з тероризмом, до складу яких входять працівники поліції, агенти ФБР та посадові особи понад 20 федеральних правоохоронних органів для розслідування випадків тероризму. Збільшення штату відбулося в проміжок з 2001 року по 2006 рік з 1000 майже до 4000 агентів [33].

На даний час кількість співробітників ФБР перевищує 35 тисяч осіб. Отже, Україні з чомго переймати досвід у США, як високорозвиненої держави, яка ключовим пріоритетом своєї діяльності ставить національну безпеку, у тому числі у сфері діяльності органів юстиції загалом, та органів прокуратури зокрема.

Необхідно впровадження електронних інформаційних систем, які посилять зв'язок органів прокуратури з населенням, таких як додаток «Дія». В першу чергу варто розглянути такі інформаційні системи, які б давали можливість відправляти та отримувати запити на інформацію.

Висновки до розділу 1

В даному розділі досліджено впровадження та розвиток електронного урядування в органах прокуратури України, важливою передумовою є зміцнення демократії та економічного зростання держави. Електронне управління допомагає забезпечити прозорість ухвалених управлінських рішень, стимулює соціально-економічний розвиток територій, забезпечує ефективну роботу органів публічної влади, спрямоване на викорення корупційних ризиків під час виконання владних повноважень. Відповідно до вимог європейських стандартів відбувається підвищення якості надання адміністративних та публічних послуг завдяки стрімкому розвитку технологій електронного урядування та підвищення рівня демократизації. Проаналізовано теоретико-правові засади щодо впровадження та розвитку електронного урядування в органах прокуратури. Досліджено характерні особливості функціонування процесів електронного урядування в органах прокуратури. Описано механізми електронного урядування в органах прокуратури на основі методу наукового моделювання. Вибрані пріоритетні сфери розвитку електронного урядування в органах прокуратури: електронного документообігу, електронної звітності, електронного кабінету прийому звернень, розвиток баз даних та інформаційно-аналітичної діяльності. Досліджено питання інформатизації прокурорської діяльності в площині правової природи інформаційних відносин. Узагальнено особливості процесів інформатизації та впровадження інформаційних технологій в органах прокуратури з позиції їх організаційно-правового супроводження в відомчих нормативних актах.

Проаналізовано досвід Франції щодо створення єдиного порталу французької адміністрації, технічний адміністратор якого є Директорат правової та адміністративної інформації. Дана інформаційна система цінна тим, що не лише висвітлює інформацію щодо їхніх прав та обов'язків, а й надає адміністративні послуги, має зворотній зв'язок через чатбот (запитання та відповіді), містить тексти довідок, юридичні визначення, розміщує контактні дані та години праці місцевої компетентної адміністративної служби для надання інформації або для обробки

певної адміністративної процедури. Водночас портал надає доступ до версії, де кожен користувач може персоналізувати налаштування, створити особистий обліковий запис для онлайн-процедур, щоб кожен громадянин мав можливість здійснювати адміністративні процедури в Інтернеті за допомогою особистого логіну та паролю. Тим самим французи вже вдало реалізували механізм «держава у смартфоні», в Україні про пріоритетність якого почали наголошувати лише в 2019 році.

Зазначено високий рівень інформатизації та комп'ютеризації сучасної системи органів прокуратури Республіки Португалія. Доцільно до організаційної структури Офісу Генерального прокурора додати структурний підрозділ з кібербезпеки, спрямованого, зокрема, на підвищення навичків щодо безпечної роботи з інформацією серед прокурорів та інших працівників органів прокуратури України. Корисно було б зробити відповідну онлайн-платформу чи розробити додаток на смартфон, щоб виникало бажання вдосконалювати свої навички з питань інформаційної безпеки, зокрема.

Проаналізовано досвід діяльності Міністерства юстиції США, зокрема, підхід щодо реагування на деяку негативну діяльність підвідомчих правоохоронних органів. За час існування Федерального бюро розслідувань та навіть Міністерства юстиції викликала шквал неоднозначних висловлювань стосовно контррозвідувальної програми COINTELPRO, яка офіційно тривала з 1956 по 1979 роки. Про допустимість масового негласного спостереження, в межах державної таємниці та дотримання балансу між захистом персональних даних і забезпеченням національної безпеки.

Необхідно впровадження електронних інформаційних систем, які посилять зв'язок органів прокуратури з населенням, таких як додаток «Дія». В першу чергу варто розглянути такі інформаційні системи, які б давали можливість відправляти та отримувати запити на інформацію. З погляду на зростання інформаційної активності громадян можна спрогнозувати на майбутнє збільшення кількості інформаційних запитів, що вказує на доцільність розробки і впровадження відповідних мобільних додатків, або реалізувати їх функціонал у межах впроваджених додатків.

РОЗДІЛ 2

СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

2.1. Нормативно-правові засади впровадження електронного урядування в органах прокуратури

На сьогодні повноцінну діяльність органів прокуратури не можливо уявити без застосування засобів інформаційного забезпечення.

Прокуратура становить єдину централізовану систему державних органів, яку очолює Генеральний прокурор, провадить вищий нагляд за додержанням і належним застосуванням законів усіма суб'єктами держави.

Нині система прокуратури України побудована на принципах територіальності та спеціалізації, складається із двох підсистем територіальної і спеціалізованої, та включає чотири організаційні групи:

- 1) Офіс Генерального прокурора;
- 2) обласні прокуратури;
- 3) окружні прокуратури;
- 4) Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Спеціалізована екологічна прокуратура (рис. 2.1).

До функціональних повноважень прокуратури входять:

- 1) підтримання державного обвинувачення в судовому впровадженні (п. 2 ст. 131 Конституції України);
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом (п. 2 ст. 121 Конституції України);
- 3) нагляд за досудово слідчими і оперативно-розшуковими діями органів правопорядку із додержанням законів;
- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян;
- 5) виконання нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина,

додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами (ст.121 Конституції України).

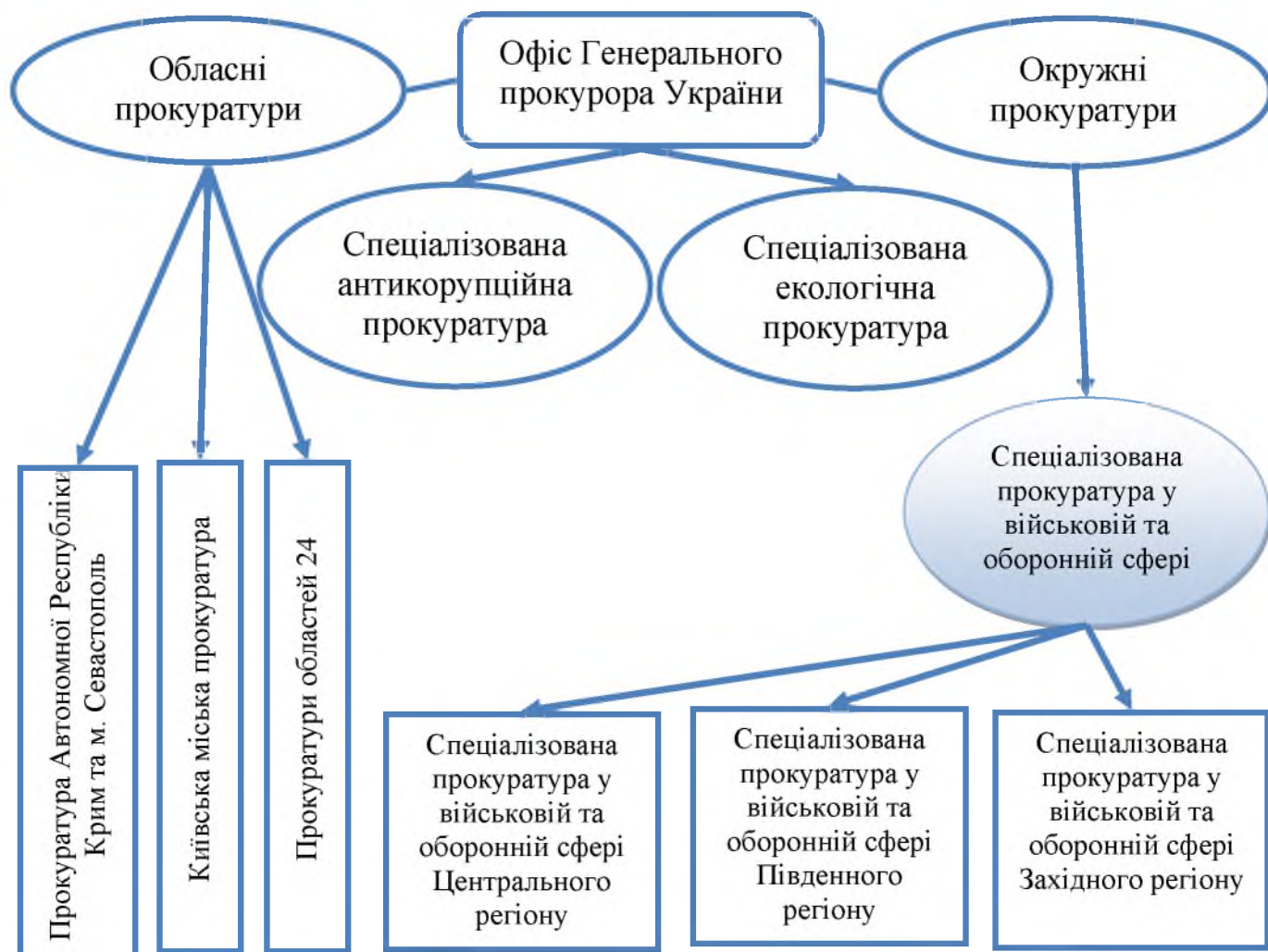

Рис. 2.1. Організаційна система органів прокуратури України

Останнім часом проводиться активна робота, яка спрямована на удосконалення інформаційного забезпечення досудового розслідування, зокрема шляхом реформування кримінального процесуального законодавства, створенням нових способів доказування. Серед таких способів є інтеграція в процесуальну практику та нормативно-правову базу терміну електронний доказ. Електронний доказ – це документи, відомості або дані, які збережені в цифровій формі та мають значення для розгляду справи в суді.

На разі такі зміни внесені в нормативно-правові акти. Було внесено поняття «електронний доказ» до Закону України [35] та в ч. 2 ст. 73 Господарського процесуального кодексу України зазначено, що дані, за якими суд може встановити наявність або відсутність фактів, що аргументують або заперечують причасність учасників справи, серед цих засобів наявні електронні докази [36].

Також до ч.ч. 1-2 ст. 72 Кодексу адміністративного судочинства України до даних, на підставі яких суд встановлює причасність або заперечення, що надають можливість прийняти правильне рішення є такі засоби, як письмові, речові та електронні докази [37].

В нормативно-правових актах до поняття електронних доказів належить інформація в електронній – цифровій формі, в якій знаходяться дані про обставини, що відносяться до справи, зокрема, текстові документи, плани та графічні зображення, фотографії, відеозаписи, звукозаписи, веб-сайти, бази даних, голосові і мультимедійні повідомлення, метадані. Ці дані зберігаються на флеш картах, мобільних телефонах, серверах, в мережі Інтернет тощо. В ст. 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» зазначається, що електронний документ – це документ, в якому інформація зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Будова, послідовність розміщення обов'язкових реквізитів в електронному документі зазначається законодавством. Електронний документ створюється, передається, зберігається і перетворюється електронними засобами у візуальне представлення. Візуальна форма електронного документа може передаватися електронними засобами або на папері та придатна для сприйняття змісту цього документа людиною. Отже, дане поняття може бути інтегроване у кримінальне процесуальне законодавство щодо перевірки наявної доказової інформації на достовірність та допустимість в контексті прийняття окремого кримінального провадження.

Кваліфікований електронний підпис є головною складовою електронного документа, який надає юридичної сили, разом з цим при оцінці доказової сили даного документа повинно враховуватися такі критерії, зокрема, надійність

створення, зберігання і передавання електронного документа; забезпечення точності та цілісності даних; можливість ідентифікувати відправника.

До кримінального процесуального законодавства в березні 2022 року було внесено низку змін до Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» щодо впровадження в діяльність органи прокуратури інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування.

В Кримінально процесуальному кодексі України було доповнено ст. 106-1, тим, що інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування – це система, яка надає можливість створювати, збирати, зберігати, шукати, обробляти і передавати матеріали та інформацію (відомості) у кримінальному провадженні. Порядок роботи інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування прописується в положенні, яке затверджується колегіально Офісом Генерального прокурора, органом, до складу якого входить орган досудового розслідування, а також органом, що затверджує положення про систему, яка функціонує в суді відповідно до статті 35 цього Кодексу. Інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування взаємодіє із Єдиним реєстром досудових розслідувань та системою, яка функціонує в суді відповідно до ст. 35 цього Кодексу, а також має електронну взаємодію з іншими інформаційними, інформаційно-телекомунікаційними системами у випадках, передбачених законом [38]. Це удосконалює інформаційне забезпечення досудового розслідування, але існують проблеми організаційного характеру, зокрема відсутність налагодженого механізму застосування таких інформаційних систем. Отже, необхідно розробляти та впроваджувати програми та стратегії удосконалення механізму інтеграції сучасних інформаційно-комунікаційних систем.

Прокурор або інші учасники кримінального провадження мають можливість користуватися інформаційно-телекомунікаційною системою досудового розслідування в ході реалізації своїх повноважень, прав та інтересів, передбачених цим Кодексом, за умовами і порядком, що зазначені в положенні про таку систему.

Матеріали досудового розслідування, що знаходяться в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування, можуть передаватися, їх оригінали чи копії в електронному вигляді, а також у паперовій формі. Підписані та погоджені документи в інформаційно-телекомунікаційній системі досудового розслідування із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, визнаються оригіналами документів.

Отже, до позитивних моментів належить часткове вирішення проблеми появи корупційних ризиків у досудовому розслідуванні через надання доступу до матеріалів кримінального провадження всім учасникам кримінального провадження за умови наявності відповідних підстав.

Також на окрему увагу заслуговує питання дотримання інформаційної безпеки співробітниками органів прокуратури. Особистості інформаційної безпеки характеризуються захищеністю психіки та свідомості від небезпечних інформаційних впливів. Доречі необхідно виділення окремо природних, антропогенних та технічних джерел загроз інформаційної безпеки органів прокуратури. До антропогенних і техногенних джерел загроз можна віднести внутрішні (антропогенні – прокуратури, державні службовці та інші працівники органів прокуратури; техногенні – застаріле обладнання, незадовільні програмні засоби роботи із інформацією, неякісні технічні засоби) та зовнішні (антропогенні – працівники правоохоронних органів, представники силових та кримінальних структур, хакери, обслуговуючий персонал, що надає телекомунікаційні послуги; техногенні – системні інженерні комунікації, засоби зв'язку, транспорт).

Природними джерелами загроз можуть виступати як сильні опади, що можуть вплинути на електризацію та роботу телекомунікаційних мереж (гроза, ожеледь, пориви сильного вітру), так і катаклізми природного характеру (пожежі, повінь, землетруси, ураган), які можуть впливати не тільки на інформаційну безпеку, але і на безпеку працівників органів прокуратури взагалі (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Джерела загроз інформаційної безпеки органів прокуратури України

Одним із трендових напрямів розвитку інформаційних правовідносин у державі є електронне урядування, спосіб організації та здійснення державної влади за допомогою систем корпоративних інформаційних мереж та зовнішньої інформаційної мережі, що забезпечує діяльність органів влади у режимі реального часу і інтуїтивно простим та доступним робить повсякденне спілкування з ними неурядових організацій, громадян та юридичних осіб.

Стратегія розвитку прокуратури на 2021–2023 рр., прийнята Наказом Генерального прокурора від 16. 10. 2020 р. № 489 належить до адміністративно-правових основ організації та діяльності прокуратури в Україні та є концептуальним документом [39].

Для забезпечення ефективної діяльності прокуратури у Стратегії розвитку прокуратури на 2021–2023 рр. зазначено:

– застосування новітніх технологій для оптимізації системи документообігу, поетапного зменшення паперового документообігу (інтеграція всіх інформаційних

електронних систем органів прокуратури в єдину систему; впровадження інноваційних систем електронного управління кримінальним провадженням; автоматизація процесу обміну даними між інформаційними системами та взаємодією із базами даних; поетапна інтеграція елементів систем електронного управління кримінальним провадженням в роботу органів досудового розслідування та обласних судів України);

– здійснення автоматизованого розподілу судових справ та кримінальних проваджень серед прокурорів враховуючи чіткі об'єктивні критеріїв, а також спеціалізацію із гарантованим захистом від можливого зловживання;

– вдосконалення структури і внутрішнього адміністрування прокуратури, доцільний розподіл кадрів і раціональний розподіл ресурсів належно до конституційних функцій прокуратури.

Відповідно до стратегії необхідно оптимізувати кількість та збалансувати співвідношення прокурорів та державних службовців, удосконалити розподіл кримінальних проваджень і робочих процесів.

Отже, Стратегія розвитку прокуратури на 2021–2023 роки має на меті мінімізувати паперовий документообіг у діяльності органів прокуратури та впровадження і розвитку системи електронного управління кримінальним провадженням, що має відповідати потребам часу та вимагає правової деталізації на рівні адміністративно-правових актів, заразом вимагає практичної реалізації за певний проміжок часу.

На думку В. В. Лушера використання новітніх інформаційних технологій повинно надати в органах прокуратури України принципово нові можливості для ефективного виконання покладених функцій прокурорсько-слідчими працівниками, прийняття оперативних управлінських рішень. Проаналізувавши чинне законодавство, щодо регулювання обігу інформації в органах прокуратури України, зазначається, що інформаційно-технічні норми частково врегульовують технічні питання інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України [40, с. 118].

Понад 10 років тому В. С. Цимбалюк вказував на відсутність в органах

прокуратури України достатнього правового регулювання нормативно-правових документів та методичних рекомендацій з питань забезпечення належного функціонування інформаційних систем та комп'ютерних мереж відповідно до рекомендацій, які зазначені державними технічними стандартами [41, с. 20]. З одного боку, це можна розглядати як ускладнення та типізацію апаратно-програмного комплексу, і як наслідок, інтеграцію в архітектуру єдиної інформаційної системи прокуратури України, а з іншого боку, взаємодія з державними електронними інформаційними ресурсами, що направлено на підвищення ефективності, оперативності здійснення функцій, завдань, повноважень покладених на прокуратуру відповідно до законодавства.

Органи прокуратури України поетапно насичують організаційні структури комп'ютерною технікою та відповідними програмними продуктами, однак це не є широкомасштабним переходом до системної галузевої сучасної інформатизації. Спостерігається збільшення кількості комп'ютерної техніки та організації роботи сайту Офісу Генерального прокурора, але це не впідвищує якості та інтенсивності використання інформаційних технологій. Прокурор повинен професійно сформулювати управлінські задачі, вміти їх вирішувати та контролювати виконання цих задач іншими працівниками. Для цього потрібно володіти не тільки необхідними знаннями, а й знати відповідні нормативно-правові акти, які регулюють суспільні відносини та процеси в органах прокуратури, що пов'язані з обміном інформації і використанням комп'ютерної технологій.

Існує потреба в розробці нормативно-правових актів, що визначатимуть:

1) єдиний комплексний підхід для усіх органів правосуддя, також й органів прокуратури, до створення інформаційних ресурсів, які використовують однакові стандарти і мають високий ступінь програмної сумісності;

2) єдині вимоги відносно основних характеристик інформаційних ресурсів, перелік обмежень, щодо їх використання, права та обов'язки відповідальних осіб за технічне обслуговування цих ресурсів.

Зараз є актуальним запровадити нові проекти програмної інфраструктури всіх правоохоронних органів в рамках проекту «держави у смартфоні».

2.2. Актуальні напрями удосконалення інформаційно-аналітичної діяльності органів прокуратури

Постійно зростаючий потік інформації потребує значного підвищення рівня оперативності та ефективності діяльності Полтавської обласної прокуратури, що на даний час практично неможливо без впровадження нових інформаційних технологій. Автоматизація отримання, обробки, зберігання, надання та використання всієї інформації, пов'язаної з охороною громадського порядку та боротьбою зі злочинністю, а також іншої інформації, необхідної правоохоронним органам та відповідним міністерствам є одним із основних завдань прокуратури в рамках Державної програми боротьби зі злочинністю.

На сьогодні в органах прокуратури переважає ручний спосіб формування та обробка інформації. Це в свою чергу створює великі об'єми документообігу і забирає багато часу на опрацювання документів в офісі. У свою чергу, це відриває і без того обмежені ресурси від безпосередньо правоохоронних функцій на суто офісну діяльність. В паперовому виляді рух службових документів практично неможливо централізовано відслідкувати та не можуть в повній мірі використані для прийняття рішень.

В більшості випадків технічне забезпечення складають застарілі комп'ютери, а також відсутня система їх технічного обслуговування. Створюється проблема координації та обміну інформації між різними відомствами. Тому розвиток електронного документообігу набуває актуальності. Створення на території Полтавської області автоматизованого інформаційного середовища за допомогою якого можна оперативно задовольняти інформаційні потреби прокуратури даної області та ефективно розв'язувати практичні завдання по боротьбі із злочинністю, посилення правопорядку, забезпечення громадського порядку і державної безпеки.

Як зазначається в концепції застосування технічних і програмних засобів, що забезпечують виконання вимог Департаменту спеціальних телекомунікаційних систем та захисту інформації Служби безпеки України, щодо захисту державної інформації за напрямком:

- двосторонні інформаційно-комунікаційні зв'язки між обласними та окружними прокуратурами;
- створення єдиної бази даних для збереження інформації, як єдиного архіву та доступ до цих даних із можливістю аналітичної обробки;
- впровадження електронного документообігу: сукупність процесів пошуку, формування, збереження, аналізу, видачі документів, контроль за їх виконанням та для роботи із законодавчо-нормативною базою даних.

В апараті прокуратури області створена на 70 робочих місць розподілена локально-обчислювальна мережа з можливістю подальшого розширення. Дана мережа об'єднує всі підрозділи обласної прокуратури це надає можливість створити єдиний інформаційний простір. Встановлено та впроваджено сервер корпоративної електронної пошти обласної прокуратури, центральний сервер бази даних і сервер управління розподіленою локально-обчислювальною мережею.

Але поступово виконується оновлення комп'ютерного парку прокуратури області. Всі підрозділи прокуратури укомплектовані комп'ютерною технікою. На балансі прокуратури області знаходиться більше 370 комп'ютерів. Працівниками канцелярій структурних підрозділів щоденно ведеться облік документів під час первинної обробки чи відправлення документів. Впроваджено інформаційну систему електронного обліку документообігу, яка використовує можливості комп'ютерних мереж та зручність електронної обробки інформації. можливостей

Впровадження інформаційна система «Система електронного документообігу органів прокуратури України», яка інтегрована до програмного комплексу «Єдина система статистики та аналізу роботи органів прокуратури України». Дана інформаційна система забезпечила обласній прокуратурі використання можливостей системи електронного документообігу щодо штрихового кодування вхідної та вихідної документації, її реєстрації в електронному вигляді.

Також в обласній прокуратурі функціонує інформаційно-аналітична система первинного обліку роботи прокурора «Облік та статистика органів прокуратури» та впроваджений «Єдиний реєстр досудових розслідувань».

Автоматизація робочого місця слідчого слугує для діяльності організації, роботи слідчого з інформаційними базами даних, розроблених для службового використання. Система призначена для оптимізації виконання основних завдань, пов'язаних з роботою прокурора при вповаженні досудового слідства. До структури автоматизованого робочого місця прокурора входять наступні функціональні блоки: правова інформація, до складу якої входить нормативно-правова база щодо процесу досудового слідства; функціональні системи включають методику розслідування кримінальних справ, типові зразки процесуальних документів та підслідних слідчим органів прокуратури тощо. Вся нормативно-правова база оновлюється підрозділом правового забезпечення прокуратури області з застосуванням корпоративної електронної пошти.

Для вирішення проблем комп'ютерного та інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України комп'ютерна служба Офісу Генерального прокурора розроблила та поступово впроваджує Концепцію створення корпоративної інформаційної системи органів прокуратури України. Дана Концепція втілюється в рамках національної програми інформатизації, водночас береться до уваги інтеграція корпоративної інформаційно-обчислювальної мережі органів прокуратури України до загальної інформаційної системи правоохоронних органів України, а втім інтеграція до загальнодержавної інформаційно-комунікаційної мережі України.

Головно метою Концепції є створення якісно новової високоефективної автоматизованої інформаційно-обчислювальної системи, яка здатна повно і оперативно задовольняти специфічні інформаційні потреби органів прокуратури всіх рівнів управління в ході виконання своїх функцій, встановлювати зв'язок для співробітництва із міжнародними правоохоронними органами. Технічне та програмне забезпечення, що передбачено впровадити повинно дати можливість виконати такі завдання:

- міжвідомчі двосторонні зв'язки, забезпечення інформаційних зв'язків між різними органами прокуратури України на всіх рівнях із іншими організаціями та службами України, приватними особами, які перебувають на території України і

за кордоном;

- статистика – забезпечення статистичною інформацією керівництво органів прокуратури, органів державних влади на всіх рівнях про стан боротьби із злочинністю, додержанням правопорядку та законності та результати роботи прокуратури;

- документообіг – організація руху документів в органах прокуратури від моменту створення до передачі, а також пошук, аналіз, збереження законодавчих та нормативних актів, службових документів про проведення регулярних перевірок прокурорами за виконанням законів і проведення профілактичних заходів щодо недопущення порушень закону та ліквідацію причин, що їх викликають;

- система автоматизації ділових процедур – переведення всіх документопотоків в цифрову електронну форму та безпечний і ефективний електронний обмін даними по захищених каналах зв'язку;

- робота з кадрами – аналіз, планування та прогноз кадрів, комплексне вирішення питань управління кадрами, підвищення оперативності діяльності співробітниками кадрових служб, спрощення підготовки аналітичних матеріалів шляхом зниження трудомісткості та терміну виконня, збереження цілісності, достовірності облікових даних.

Комп'ютеризація органів прокуратури сьогодні є стратегічним напрямом підвищення оперативності діяльності прокурорів. Інформатизація органів прокуратури вимагає створення інформаційних систем, фундаментальну частину структури яких складають автоматизовані робочі місця працівників прокуратури, об'єднані у локальні обчислювальні мережі.

Корпоративна інформаційна система органів прокуратури України побудована за трирівневою структурою:

- перший рівень – Офіс Генерального прокурора України;
- другий рівень – прокуратури обласного рівня і прирівняних до них представники;
- третій рівень – міжрайонні, районні, міські і прирівняних до них прокуратури.

Органи прокуратури створюють єдину централізовану систему органів державної влади, яку очолює Генеральний прокурор України. Генеральна прокуратура України створила Єдиний реєстр досудових розслідувань та здійснюють його ведення органи досудового розслідування. Офіс Генерального прокурора України повинен мати інформаційні зв'язки з такими органами:

- найвищим органом державної влади України – Президентом України, Верховною Радою України та урядом;
- судовими, правоохоронними органами – Верховним Судом України, Конституційним Судом України, Вищим господарським судом України, Міністерством юстиції України, Міністерством внутрішніх діл України;
- іншими галузевими міністерствами та відомствами.

Прокуратури обласного та місцевого рівнів повинні бути забезпечені відповідними інформаційними зв'язками із представницькими та виконавчими органами всіх рівнів (рис. 2.3).

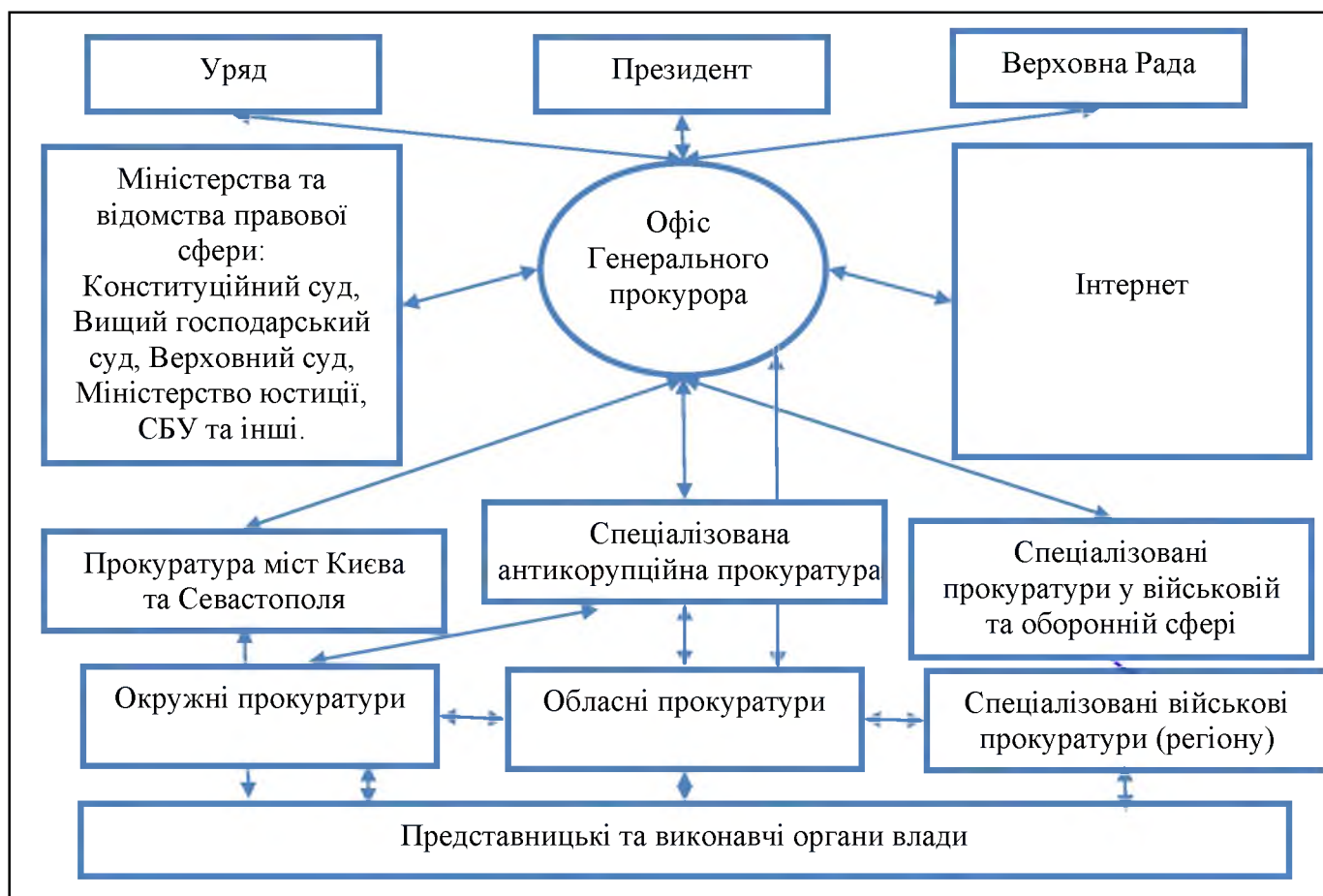

Рис. 2.3. Система інформаційних взаємозв'язків органів прокуратури України

Розроблення корпоративної інформаційної системи прокуратури відбувається поетапно, де яка частина робіт на окремих етапах проводиться паралельно. Етапи проведення робіт:

- створення локальної системи Офісу Генерального прокура України – проведена структурованих кабельних систем в обох адміністративних будівлях та з'єднані між собою; встановлено активне мережне обладнання, робочі станції і сервери; проведено окрема широкопasmова лінія зв'язку до найближчого вузла мережі Інтернет; встановлення необхідного спеціального програмного забезпечення; навчання працівників прокуратури та фахівців служби комп'ютеризації;
- створення локальної мережі в обласних прокуратурах; з'єднання їх з локальною мережею Офіса Генерального прокуратура комутованими каналами Міністерства зв'язку України, системою модемного зв'язку «АСТРА»; встановлений зв'язок по виділених захищених, інтерактивних лініях зв'язку високої якості з прокуратурами районного рівня та системами некомерційного модемного зв'язку FIDONET; проведення інтеграції баз даних із базами даних Офісом Генерального прокуратура;
- створення автоматизованого робочого місця прокурора в районних прокуратурах та з'єднання їх з локальною мережею прокуратур обласного рівня.

Основні стандартизовані компоненти системи:

- стеки протоколів у комп'ютерних мережах для віддаленої взаємодії TCP/IP;
- стеки протоколів у комп'ютерних мережах для внутрішньомережевої взаємодії IPX/SPX;
- представницька мережна операційна система NetWare 4.11 (IntranetWare);
- операційна система Unix компанії Novell;
- базова система електронної мережевої пошти та е-документообігу Lotus Notes;
- обладнання міжмережної взаємодії внутрішнього подання інформації Motorola;

- Oracle система управління базами даних для операційних систем Unix і Linux.

Під час створення системи особлива увага надається захисту інформації. Від інформаційної безпеки залежить надійність системи безпеки органів прокуратури України взагалі. До комплексної системи захисту інформації входять заходи та засоби, які реалізують механізми захисту від несанкціонованого доступу:

- оперативно змінювати чинники, які визначають методи та механізми захисту інформації від несанкціонованих дій;
- застосування криптографічного методу захисту інформації, який ґрунтується на кращих алгоритмах закриття інформації;
- мати елементи ідентифікації і автентифікації користувачів користувачів, щоб система змогла ухвалити рішення щодо видачі людині дозволу для роботи на комп'ютері, доступу до закритої інформації;
- забезпечувати захист від несанкціонованого доступу до баз даних, файлів, а також передавати її захищеними лініями зв'язку в мережах;
- забезпечувати захист корпоративної електронної пошти при обміні секретною інформацією;
- мати зручну електронну ключову систему, які використовуються для апаратної ідентифікації;
- забезпечувати доступ до захищеної інформації користувачам із відповідним рівнем доступу.

Впровадження корпоративної інформаційної системи прокуратури має на меті забезпечити ефективну діяльність інформаційно-аналітичних підрозділів, зменшити дублювання державної та відомчої звітності, захистити обмін інформацією між різними відомствами. Але для повного ефекту потрібно розробити і узгодити стандарти обміну інформацією між правоохоронними органами, відповідно до стандартів, рекомендованих ООН та Радою Європи.

Для забезпечення належної організації роботи органів прокуратури необхідні налагоджені інформаційні зв'язки з іншими системами державних установ.

Впровадження інформаційної системи органів прокуратури передбачає

виконання наступних завдань:

- розслідування великої кількості кримінальних справ (порівняння та аналіз із аналогічними злочинами за значний період часу, груп осіб і тощо);
- посилення нагляду за законністю діяльності органів внутрішніх справ та інших органах, які протидіють злочинності;
- здійснення прокурорського нагляду за судовими постановами з кримінальних господарських та цивільних справ;
- проведення перевірок державних органів влади та великої кількості нормативного матеріалу даних органів.

Визначимо задачі автоматизації органів прокуратури:

- ведення досудового слідства, збору облікових даних на звинувачуваних, підозрюваних, свідків, аналіз даних про проведення експертиз, відомостей про передачу матеріалів до суду і результати розгляду справ у суді;
- автоматизація ведення матеріалів та інформації (відомостей) у кримінальному провадженні;
- ведення контролю за термінами слідства і термінами утримання під вартою;
- ведення бази даних кореспонденції, що надходить;
- контроль виконання заяв, скарг, клопотань та окремих доручень;
- створення бази даних вхідної та вихідної кореспонденції;
- ведення реєстрації та проведення систематизації даних про осіб, які звертаються до органів прокуратури, а учасників справ, які є предметом її розгляду.

Формування бази даних інформаційної системи прокуратури наведено на рисунку 2.4.

Рис. 2.4. Схема створення бази даних інформаційної системи органів прокуратури

В органах прокуратури дані задачі вирішуються за допомогою комплексу інформаційних систем. Інформаційні системи міських прокуратур:

- нагляду за виконанням законів під час проведення досудового слідства;
- контроль за розглядом заяв і повідомлень про скоєні злочини;
- нагляду за обґрунтованістю відмов у порушенні карної справи;
- нагляду за додержанням законів під час досудового слідства і дізнання;
- аналіз даних про діяльність прокурора з нагляду за досудовим слідством;
- аналіз демографічних даних, економічних, культурних та побутових (Соціальна статистика);

- нагляду за зодержанням аконності в судових постановах за карними справами (Судовий нагляд);
- нагляду за забезпеченням прав, свобод і законних інтересів неповнолітніх (Неповнолітні);
- збір та аналіз даних про надання скарг (Скарга);
- опрацювання інформації, що проходить через канцелярію прокуратури (Канцелярія).

Компоненти інформаційних систем обласних:

1) нагляд за виконанням законів під час проведення досудового слідства:

- опрацювання інформації стосовно карних справах із продовженими строками слідства або утримання під вартою (Строки);
- опрацювання інформації стосовно карних справах злочинних угруповань (Організована злочинність);
- опрацювання соціально-економічних показників (Соціальна статистика);

2) нагляду за законністю судових постанов з карних справ;

3) організаційного забезпечення, статистики та контролю:

- оброблення даних щодо виконання плану та позапланових завдань (План);
- опрацювання даних оперативних нарад (Рішення);
- опрацювання документів щодо їх виконання (Документ);
- опрацювання скарг та заяв громадян, які взяті під контроль (Скарга);
- опрацювання даних щодо публікації у пресі (Публікація);
- опрацювання даних щодо контрольню перевірок (Перевірка);

4) опрацювання даних про кадровий склад органів прокуратури:

- кадрове забезпечення (Кадри);
- контроль за своєчасним атестуванням співробітників прокуратури та їх результатів (Атестація);
- контролю за своєчасним присвоєнням класного чину (Класність);
- опрацювання інформації стосовно руху кадрів в органах прокуратури;
- опрацювання всієї статистичної інформації органів прокуратури.

Висновки до розділу 2

Досліджено організаційну систему органів прокуратури України та їх функціональні повноваження. Конкретизовано складові, на яких формується система інформаційного забезпечення прокуратури: повна цифровізація, яка забезпечує регулярний та швидкий доступ до необхідної інформації; побудова кібердоступності до електронних доказів для уповноважених суб'єктів із правом доступу та забезпеченням максимального захисту інформації від несанкціонованого доступу сторонніх осіб; створення технічного масиву, для пошуку та зберігання електронних доказів. Прораналізовано зміни в нормативно-правових актах щодо внесення поняття «електронний доказ». В березні 2022 року було внесено низку змін до Закону України [35] щодо впровадження в діяльність органи прокуратури інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування. Доведена необхідність взаємодії всіх інформаційних систем органів прокуратури із Єдиним реєстром досудових розслідувань. Стратегія розвитку прокуратури на 2021–2023 роки має на меті мінімізувати паперовий документообіг у діяльності органів прокуратури, а також впровадження системи електронного управління кримінальним провадженням, що має відповідати потребам часу.

Комп'ютеризація органів прокуратури сьогодні є стратегічним напрямом підвищення оперативності діяльності прокурорів. Під час створення системи особлива увага надається захисту інформації. Від інформаційної безпеки залежить надійність системи безпеки органів прокуратури України взагалі. Окрему увагу необхідно звернути на дотримання інформаційної безпеки співробітниками органів прокуратури. Тому доречним буде поділити на такі види загроз інформаційної безпеки органів прокуратури, як природні, антропогенні, техногенні. Для забезпечення дотримання інформаційної безпеки працівниками прокуратури у мережі Інтернет потрібно розробити інструкцію, яка буде містити рекомендації щодо поведінки у соціальних мережах працівників прокуратури, зокрема витоку персональної інформації, що може потенціально загрожувати самому працівнику прокуратури або членам його родини.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЕЛЕКТРОННИХ СИСТЕМ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

3.1 Електронний документообіг як інструмент формування нової моделі прокуратури України

Кожного дня в органах прокуратури України створюються та обробляються значні інформаційні масиви та дані, які відрізняються за змістом і характером, вони необхідні не тільки для прийняття процесуальних, управлінських рішень у системі прокуратури, а й для функціонування всієї правоохоронної системи та встановлення справедливості.

В прокуратурі України врегульовано питання організації діловодства Інструкцією з діловодства в органах прокуратури України, яка затверджена наказом Генеральної прокуратури України від 24 лютого 2016 року № 103.

Даний локальний нормативно-правовий акт відповідає нормам державної системи діловодства. В Інструкції зазначені загальні правила документування діяльності органів прокуратури України, встановлено порядок роботи з документами від моменту їх створення, надходження до відправлення або передавання в архів прокуратури з урахуванням впровадження інформаційних технологій та електронного документообігу.

Інструкція визначає порядок прийом, реєстрація, облік, переклад, підготовка, оформлення, а також редагування, тиражування, надсилання, зберігання, контролю за виконанням актів, створення їх справ, порядок контролю, використання на паперових або електронних носіях, встановлено єдині вимоги до створення управлінських документів та використання службових документів. Водночас вимоги цієї Інструкції є обов'язковими для виконання всіма працівниками прокуратури.

Згідно із вимогами Інструкції електронні системи автоматизації документообігу повинні працювати таким чином, щоб відповідати вимогам законодавчих та інших нормативних актів. Водночас робота із зазначеними

системами повинна врегульовуватись окремими організаційно-розпорядчими документами.

Такою електронною системою документообігу до грудня 2018 року був комп'ютерний програмний комплекс «Єдина система статистики та аналізу роботи органів прокуратури України».

За наказом Генерального прокурора України від 28 грудня 2018 року № 266 в органах прокуратури України була впроваджена в промислову експлуатацію інформаційну систему «Система електронного документообігу органів прокуратури України» з 01 січня 2019 року. Разом з тим наказ Генерального прокурора України від 28 грудня 2011 року № 123 «Про впровадження комп'ютерного програмного комплексу «Єдина система статистики та аналізу роботи органів прокуратури України» визнано таким, що втратив чинність.

Також всім керівникам регіональних, місцевих та військових прокуратур наказано до 01 липня 2019 року надати можливість одночасно вести діловодство з застосуванням як паперових носіїв, так і електронної інформаційної системи «Система електронного документообігу органів прокуратури України».

Таким чином, початковим елементом електронного документообігу є електронний документ, тобто документ, який має візуальний вигляд, містить інформацію у формі електронних даних, має обов'язкові реквізити. Також, документ повинен містити підпис, що є обов'язковим реквізитом. Отже остаточне створення електронного документа має відбутися після накладання на нього електронного підпису.

Однак все діловодство в органах прокуратури України до цього часу здійснювалось переважно в паперовому вигляді. Тому прокурори в своїй діяльності не використовували електронні підписи під час створення чи розгляду документів.

Насьогоднішній день всі справи в органах прокуратури України управління інформацією, ведення документів покладено на службу діловодства. Це може бути окремий відділ чи відділ у прокуратурі області, Генеральній прокуратурі України, відповідний апарат у місцевих прокуратурах. При цьому Генеральний прокурор або один із його помічників здійснює загальний контроль за службою діловодства, контролює зберігання інформації, що входить до його обов'язків. Водночас у Генеральній прокуратурі

України та обласних прокуратурах діловодство здійснює її керівник, який також контролює стан діловодства. Вимоги начальника служби діловодства з питань діловодства є обов'язковими як для прокурорів, так і для державних службовців, які працюють у прокуратурі. Такі вимоги керівника служби діловодства можуть скасувати тільки керівник прокуратури чи його заступник, який за своїми обов'язками виконує загальне керівництво роботою служби діловодства.

Слід зауважити на тому, що керівники структурних підрозділів прокуратур несуть відповідальність за стан діловодства у цих підрозділах, а у місцевій прокуратурі, що не має структурного поділу, така відповідальність покладається на її керівника або одного з заступників, який відповідно до розподілу обов'язків здійснює загальне керівництво роботою працівників, що ведуть діловодство.

Тому всі питання, пов'язані з діловодством в органах прокуратури, так чи інакше перебувають у компетенції керівників органів прокуратури і, насамперед, Генерального прокурора України. Тому для досягнення найбільш успішних результатів впровадження системи електронного документообігу в організації необхідна активна керівна позиція упродовж усього процесу.

У Типовій інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 55 (Типова інструкція), зазначено вимоги щодо порядку проходження електронного документа з часу його створення, відправлення чи отримання до моменту передавання до архіву установи; а також встановлено основи організації документування управлінської інформації в електронній формі для установ, які тимчасово створюють документи у паперовій формі; загальні засади функціонування та використання системи електронної взаємодії органів виконавчої влади; оперативний інформаційний обмін з використанням службової електронної пошти.

Але, що тільки у таких випадках допускається ведення діловодства та документів у паперовій формі. відповідно вагомим положенням Типової інструкції є заборона зобов'язувати відтворення візуального підпису або відбитка печатки електронних документів, підписаних (погоджених) із застосуванням електронного цифрового підпису або засвідчених електронною печаткою, незалежно від особливостей їх оформлення.

Також, слід зазначити, що існує заборона на подання одного і того ж документа в електронному та паперовому вигляді до кадрового обліку.

Діловодство повинно організовуватися на підставі розробленої власної інструкції з діловодства, яка має розроблятися у відповідності до Типової інструкції, Типової інструкції з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 5517, та з урахуванням положень інших актів законодавства.

Слід підкреслити, що служба діловодства кожної організації або відомства повинна забезпечити інструкцію з діловодства, яка одночасно впорядкує питання організації діловодства в паперовому та електронному вигляді.

Положеннями наведених підзаконних нормативно-правових актів встановлено, що діловодство установи, організація обміну електронними документами з іншими установами здійснюються виключно з використанням системи електронного документообігу установи, інтегрованої до системи взаємодії.

Сучасні тенденції щодо наближення організації роботи органів державної влади до європейських стандартів не дозволяють зволікати зі створенням безперервного процесу організації взаємодії всіх державних установ в електронній формі, що практично виключає обіг паперових документів. Українська прокуратура не може бути винятком у цьому процесі. Тому необхідно якнайшвидше розробити нову інструкцію з організації діловодства в органах прокуратури України, яка буде врегульовувати питання організації діловодства в паперовій та електронній формі. Та необхідно вводити ефективні заходи для впровадження у діяльність вимог даного документа з метою налагодження взаємодії з іншими державними інституціями. При цьому потрібно враховувати досвід інших органів державної влади при впровадженні системи електронного документообігу.

3.2. Шляхи удосконалення сучасного інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури

Прагнення української держави до європейської інтеграції зумовлює потребу в реформуванні майже всіх органів державної влади, зокрема й органів прокуратури України. Міжнародну спільноту особливо привертає увагу проблема підвищення прозорості органів прокуратури України, оприлюднення публічної інформації щодо їх діяльності. Як зазначається ст. 3 Закону України «Про прокуратуру» в переліку правових засад діяльності прокуратури, що діяльність органів прокуратури базується на основі прозорості, вільним доступом до публічної інформації, відкритого конкурсу на посади прокурора та наданням інформації на запити, крім випадків, передбачених законом. Більш того, відповідно до ст. 6 цього Закону органи прокуратури двічі на рік, не менше повинні інформувати суспільство про виконання своєї діяльності, шляхом висвітлення у засобах масової інформації. Генеральний прокурор не менше одного разу на рік особисто звітує на пленарному засіданні перед Верховною Радою України про діяльність органів прокуратури, надаючи узагальнену статистичну та аналітичну інформацію [9]. Таким чином законодавчо зафіксовано, що органи прокуратури України демократично-правової держави, де ідеологія людиноцентризму, має демонструвати свою відкритість перед народом, надавати інформацію про свою діяльність громадянському суспільству. Все це спричиняє потребу створення такої системи інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України, яка адаптована не тільки на реалізацію основних функцій прокуратури, але і на забезпечення належного доступу до публічної інформації про її діяльність.

Динаміка всіх процесів реформування органів прокуратури, що супроводжуються відповідними змінами у чинному законодавстві, в умовах стрімкого ставлення інформаційних правовідносин та провадження новітніх засобів зберігання, обробки та передачі інформації, спричиняють потребу пошуку нових підходів для вдосконалення інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України.

Проблема доступності до публічної інформації, безперечно, є однією з ключових проблем сучасного інформаційно-правового забезпечення діяльності органів прокуратури України.

Розглянемо поняття «інформаційне забезпечення» та «правове регулювання інформаційного забезпечення» у послідовності вдосконалення інформаційного забезпечення органів прокуратури України.

Як зазначав Р. А. Калюжний, відомий дослідник у галузі інформаційного права, що під інформаційним забезпеченням системи управління потрібно розуміти поєднання усієї інформації, що використовується, спеціальних засобів і методів її оброблення, а також діяльність фахівців щодо ефективного використання певних даних, методик та знань в організації управління конкретною системою [42]. Дане визначення здається доволі сприйнятним, але надто узагальненим. З точки зору С. М. Петренка, інформаційним забезпеченням управління є сукупність реалізованих рішень щодо обсягів інформації, її якісного та кількісного складу розміщення і форм організації. Азом з тим дослідник зазначає, що метою інформаційного забезпечення управління являється своєчасне надання необхідної, своєчасної і повної інформації для прийняття управлінських рішень, що забезпечить ефективну діяльність всього підприємства і його структурних підрозділів [43]. В даному разі мова йдеться переважно про внутрішній обмін інформацією.

Дослідниця Л. В. Балабанова під інформаційним надання необхідної для управлінської діяльності інформації у потрібне місце на основі здійснених певних процедур із заданою періодичністю [44]. Таке визначення має на визнання, але йому не вистачає конкретизації. Більш прийнятною є позиція В. В. Лушера, який пропонує розуміти під інформаційним забезпеченням органів прокуратури України комплекс організаційно-управлінських, нормативно-правових, науково-технічних та інших заходів об'єднання всієї інформації, що використовується в органах прокуратури, специфічних засобів та методів її оброблення, дослідження, використання, зберігання та захисту. А також, прийнятною є позиція щодо формування системи інформаційного забезпечення в органах прокуратури, яке, серед іншого, передбачає необхідність налагодження різноманітних інформаційних

потоків як на різних рівнях в межах органів прокуратури, так і зовні, які загалом утворюють інформаційні системи органів прокуратури різного функціонального призначення [45].

У контексті даного дослідження, функціональним призначенням системи інформаційного забезпечення в органах прокуратури є інформування суспільства про діяльність органів прокуратури, що здійснюється відповідно із положенням ст. 6 Закону України «Про прокуратуру» щодо права на отримання інформації, то в Україні вже кілька років реалізація такого права розглядається як один із пріоритетних заходів щодо запобігання корупції, які передбачені Державною програмою щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні [46]. В такий спосіб правові гарантії доступу до інформації є юридичною основою системи антикорупційного контролю діяльності державних службовців з боку інститутів громадянського суспільства.

Хоча відкритість інформації не може бути абсолютною, вона повинна бути достатньою і необхідною. Для створення збалансованості принципово важливо дотримуватися певних обмежень, тобто обмеження доступу до інформації [47, с. 65].

Зокрема в частині 1 статті 6 Закону України «Про прокуратуру» визначається, що «Органи прокуратури не менш, як двічі на рік інформують суспільство про свою діяльність, шляхом повідомлень у засобах масової інформації». Натомість, відповідно до наказу Генерального прокурора «Про організацію інформування суспільства щодо діяльності органів прокуратури» від 11 листопада 2020 року № 520, перші заступники та заступники Генерального прокурора, заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, керівники обласних, місцевих (окружних), спеціалізованих на правах обласних і військових (спеціалізованих) на правах місцевих (окружних) прокуратур повинні забезпечувати оперативне інформування громадськості та засобів масової інформації щодо діяльності органів прокуратури задля запобігання злочинності, зміцнення законності та формування у суспільстві об'єктивної думки про виконання органами прокуратури покладених на них завдань і функцій [48].

Даний підхід цілковито корелюється з європейською практикою. Адже у більшості європейських держав діяльність, яких пов'язана з роботою з публічною інформацією, взагалі ґрунтується на принципі максимальної відкритості, який полягає у тому, що державні органи зобов'язані розкривати інформацію, а кожний член суспільства має відповідне право отримувати цієї інформації.

Відповідно до звіту Генеральної прокуратури України щодо розгляду запитів на інформацію за 2022 рік, у зазначеному році до Офісу Генерального прокурора України надійшло 3817 запитів на інформацію. Центральним апаратом було розглянуто 3471 запити, 346 відповідно до ст. 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації» надіслано для розгляду належним розпорядникам інформації, 204 із них підпорядкованим прокурорам (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Розгляд запитів на інформацію, що надійшли до Генеральної прокуратури України у 2022 році

Від загальної кількості розглянутих центральним апаратом запитів на інформацію, 1784 надано інформація, а на 1676 запитів було надано роз'яснення, лише на 11 запитів відмовлено у наданні інформації, у зв'язку з віднесенням її до категорії з обмеженим доступом та з інших підстав, визначених Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Більшість запитів на інформацію надійшла від громадян в кількості 2907, з яких прийнято на особистому прийомі 182. Засобами масової інформації було

сформовано 398 запитів, громадськими організаціями та об'єднаннями у кількості 116 запитів, іншими юридичними особами в кількості 50 [49].

Про співвідношення кількості запитів, у залежності від суб'єкту направлення, вдображено на діаграмі (рис. 3.2).

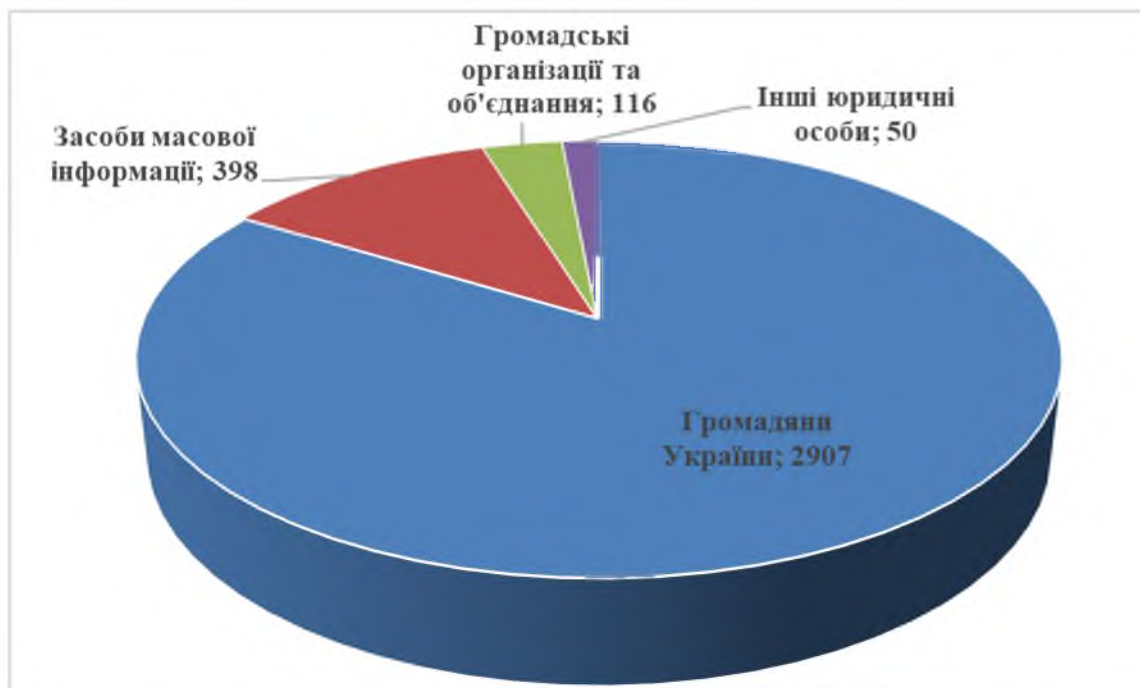

Рис. 3.2 Суб'єкти направлення запитів, що надійшли до Генеральної прокуратури України та були розглянуті центральним апаратом у 2022 році

У звіт Генеральної прокуратури України щодо розгляду запитів на інформацію за 2022 рік зазначається, що органами прокуратури в цьому році розглянуто всього 7372 запити на інформацію, що на 15,3% більше, ніж за 2021 рік [50]. Дане зростання може видаватися суттєвим, якщо не ставити у порівнянні із темпами зростання інтересу до діяльності органів прокуратури, що реалізовується через інші джерела отримання інформації. На даний час обов'язок державних органів щодо оприлюднення інформації, що має особливе суспільне значення, в більшості випадках реалізується не лише як реакція на вимогу надати інформацію у відповідь на запити, але й шляхом оприлюднення та широкого розповсюдження документів, які становлять особливий суспільний інтерес, залежно від наявних ресурсів і можливостей.

Водночас відповідно до ч. 4 ст. 6 Закону України «Про прокуратуру»,

«Інформація про діяльність прокуратури оприлюднюється у загальнодержавних та місцевих друкованих засобах масової інформації і на офіційних веб-сайтах органів прокуратури». Однак ефективність існуючого механізму інформування суспільства про діяльність прокуратури викликає сумніви, оскільки за допомогою такого підходу поінформована дуже незначна частина суспільства. Тобто мова йде про низьку доступність публічної інформації з урахуванням такого підходу до її оприлюднення.

За даними Міністерства інфраструктури України, 70% українців в більшій мірі отримують інформацію про Україну та світ із загальнонаціональних телеканалів, отже, телебачення залишається основним джерелом новин для більшості населення. З іншого боку, послуга підписки на друковані видання не є настільки економічно ефективною. У 2022 році українці передплатили приблизно 7,81 млн. газет і журналів. Натомість, у сільській місцевості передплату оформляє мало не кожен третій, а у місті лише один із дев'яти [52].

Тобто, навіть якщо інформація про діяльність прокуратури буде подана до більшості державних та місцевих друкованих засобів масової інформації, про діяльність органів прокуратури довідається меншість громадян України.

Більше причин для оптимізму могли би надати опублікування інформації на офіційних веб-сайтах органів прокуратури, тому що кількість інтернет-користувачів у 2023 році, за даними Інтернет асоціації України, становить 81% українців. Проте, це в жодному разі не впливає на обізнаність великої аудиторії з інформацією, що оприлюднюється посадовими особами органів прокуратури України.

На офіційному веб-сайті Офісу Генерального прокурора відсутній лічильник відвідувань, що не дає можливості оцінити публічно загальну кількість відвідувань сайту. Однак є доступною інформація щодо завантажень показників статистичної звітності про стан злочинності та результати прокурорсько-слідчої діяльності з 2011 року. Зокрема, за 2022 рік було 2066 завантажень звітів про роботу прокурора (поквартально), 3431 завантажено звітів про роботу органів досудового розслідування (помісячно), 15320 – єдиного звіту про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування (помісячно), 786 – звітів

про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом (поквартально), 3878 – єдиного звіту про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення (помісячно), 2258 – звіту про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, установах, організаціях за видами економічної діяльності (помісячно), 2387 – звіту про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями (помісячно). Загалом завантажено 30126 звітних документів діяльності органів прокуратури за 2022 рік. На діаграмі відображено завантаження документів із них більша половина припадає на завантаження єдиного звіту про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування (рис. 3.3).

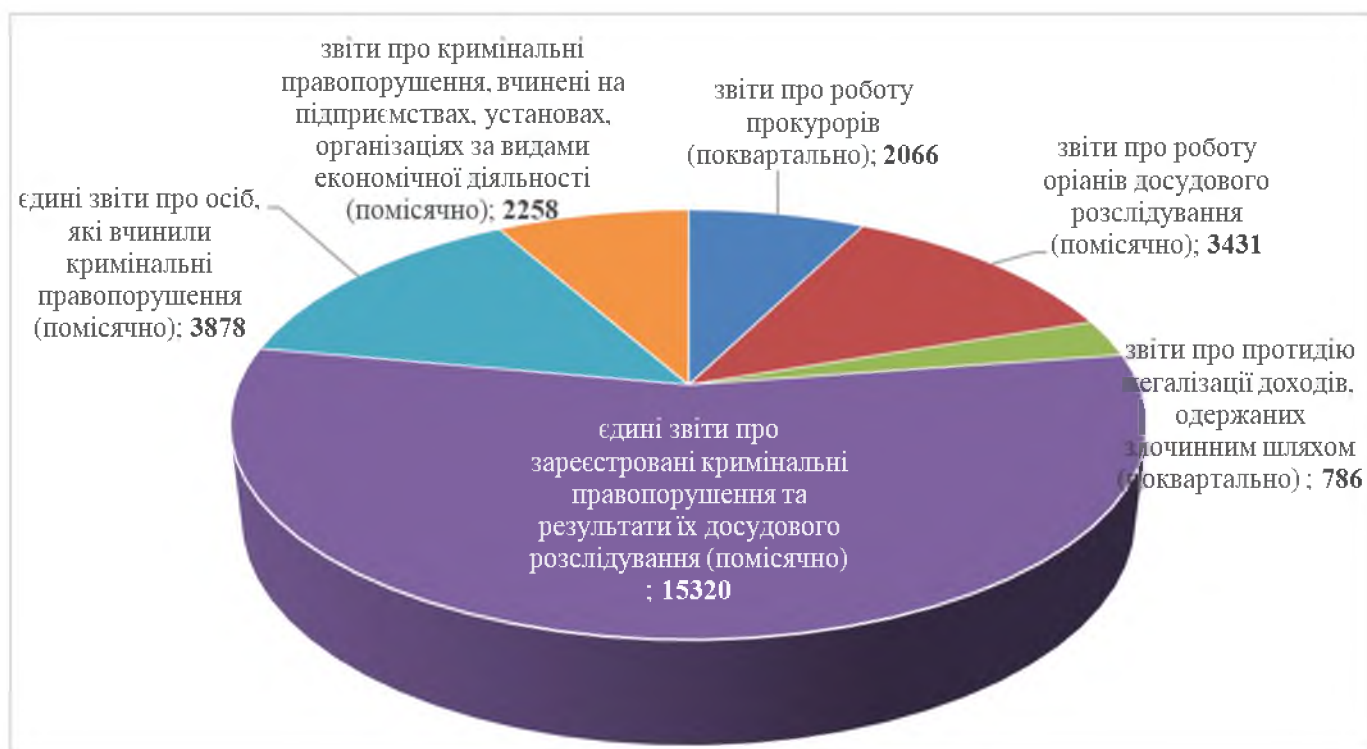

Рис. 3.3. Завантаження документів звітності показників діяльності органів прокуратури за 2022 рік

Порівняємо статистичні та аналітичні дані про діяльність органів прокуратури у 2022 році (відповідно до статті 6 Закону України «Про прокуратуру»), опубліковані на сайті Генеральної прокуратури України станом на 1 жовтня 2023 року мали 1571 переглядів. Така кількість переглядів є значною, то в порівнянні із загальною кількістю українців, які користувалися мережею Інтернет у 2022 році

(22,97 млн. осіб) [52], це менше, ніж 0,01% українських користувачів мережі, які завантажували звітні показники з офіційного веб-сайту Генеральної прокуратури України, або переглядали на цьому сайті узагальнені статистичні та аналітичні дані про діяльність органів прокуратури. Кількість завантажених документів звітності із показниками діяльності органів прокуратури України за 2022 рік складає 0,15% від кількості українських користувачів мережі Інтернет.

З кожним роком підвищується інтерес до інформації, розміщеної в мережі Інтернет, як показує дослідження, то відвідування офіційного веб-сайті Офісу Генерального прокурора як з боку працівників органів прокуратури (приблизно 10000 працівників), так і українськими користувачами мережі Інтернет вкрай низьке, що у свою чергу вказує про низьку якість висвітлення та оприлюднення інформації про діяльність прокуратури. Ситуація із відвідуванням сайтів обласних прокуратур є не кращою.

Таким чином, Закон України «Про прокуратуру» декларує про необхідність інформувати суспільство, на практиці інформація про діяльність прокуратури, яка оприлюднюється в друкованих засобах масової інформації та на офіційних веб-сайтах органів прокуратури, не привертає увагу абсолютної більшості громадян України, і це свідчить про формальний характер зазначеної норми закону.

Отже, нагальною є потреба перегляду наявних підходів до інформування суспільства про результати діяльності органів прокуратури України, зокрема, з урахуванням сучасніших інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Зауважемо на потребу взаємодії та співпраці органів прокуратури України з громадськістю в контексті триваючого ребрендингу органів прокуратури. Більш детально проаналізуємо особливості ребрендингу прокуратури, загалом брендинг та ребрендинг не лише є прийнятними у сфері позиціонування комерційних організацій. Поняття бренду цілком влучно підходить і до держави, і до правоохоронних органів влади. Особливо яскраво акцентує уваги на сучасній сервісній функції держави і державних органів. Поки що даний підхід не є характерним для юридичної спільноти, його складно назвати новим у науці, адже брендинг країн у висвітлив в своїх працях британський дослідник Саймоном

Анхольт. Автор проводить поділ між поняттями імідж і бренд, але в свою чергу вказує на їх взаємозв'язок наголошуючи, що «імідж країни виступає її конкурентною перевагою у політичному позиціонуванні, а брендинг країни є стратегією розвитку цієї переваги» [53, с. 53]. Співвідношення цих понять детально розглядає О. А. Семченко, він вважає, що поняття бренду більш стійке за поняття іміджу, через те що імідж держави – це змінна складова бренду, тобто зміни в образі, що мають інформаційний чи інноваційний характер. Оскільки бренд держави формується десятиліттями, як би не століттями [54, с. 74].

Даний підхід є актуальним у контексті бренду окремих державних органів. Врешті-решт актуальність ребрендингу органів прокуратури зумовлена багаторічною зневагою цією проблематикою з боку керівництва держави, через це бренд органів прокуратури поступово наповнювався негативними смисловими віддінками.

Відносно брендингової політики на рівні держави та органів державної влади, С. Анхольт розкриває наступні принципи державного брендингу: принцип репутаційно-іміджевий принцип, об'єктивності образу країни, креативності, принцип ефективної ресурсності держави, стратегічний принцип, принцип системності та структурованості, принцип цілісності ідентичності, принцип перспективної результативності та принцип суспільної цінності [55, с. 55].

Схожі принципи державного брендингу описує інший британський фахівець В. Олінс, який запевняє, що в основі національного бренду повинна лежати головна ідея, яка визначає відмінні оригінальні характеристики країни. Автор вважає, що ключова ідея створює державний бренд, вона повинна впливати на емоційну й раціональну політично-масову свідомість; вона має бути релевантною для всіх аудиторій бренду; вона повинна бути об'єктивною, достовірною і оригінальною [53, с. 20].

Н. М. Колесницька, стверджує що метою брендингу країн та державних інститутів є постійна присутність бренду в інформаційному просторі, впізнаваність бренду, надходження на територію країни фінансових ресурсів, трансляція ініціатив і національних рішень. За побудовою бренду в бізнесі аналогічно повинен

створюватися бренд країни, що забезпечує ідентифікацію суб'єкта всередині країни та за її межами. Бренд – це віддзеркалення найкращих рис традицій та ментальності населення, проживаючого на цій території, здійснення ідеологічної функції, об'єднання населення для виконання спільних завдань. Бренд за своєю основою – це місія та стратегія розвитку країни [55, с. 103].

Таким чином, метою брендингу органів прокуратури України є надзвичайно важливо забезпечити присутність бренду органів прокуратури України у національному і міжнародному інформаційному просторі, впізнаваність бренду органів прокуратури України, що формує в уяві українців асоціацію кращого та позитивного. Адже, на даний час комплексний ребрендинг органів прокуратури України не проводиться. Натомість проводиться рестайлінг органів прокуратури, важливим моментом цього процесу було в 2014 році ухвалення Закону України «Про прокуратуру», а також внесення змін в 2016 році до Конституції України [56]. В цих випадках рестайлінгова позиція виступає усунення функції загального нагляду і віднесення органів прокуратури до судової гілки влади. Також проводиться частковий ренеймінг органів прокуратури. Була змінена назва «Генеральної прокуратури України» на «Офіс Генерального прокурора», також місцева і регіональна прокуратура замінена на окружну та обласну [57]. Але ці заходи не є повноцінним ребрендингом.

Отже, органи прокуратури України, головною метою яких є налагодження діалогу з українською громадськістю та підвищення довіри, підтримки громадянського суспільства, вимагають розробки та впровадження заходів ґрунтового ребрендингу. Результат проведених заходів буде оцінений після певного проміжку часу, тому що будь-які ребрендингові заходи будуть ефективними лише в тому випадку, коли всі працівники органів прокуратури добросовісно виконуватимуть свої функції, від Генерального прокурора країни до представників окружних прокуратур.

Висновки до розділу 3

Процес реформування органів прокуратури, який відбувається в країні потребує налагодження системи інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України, яка направлена не лише на виконання основних функцій прокуратури, а й на забезпечення доступності до публічної інформації. Да даний час законодавчо зазначений механізм інформування суспільства про результати діяльності органів прокуратури України. На основі статистичного аналізу щодо передплати періодичних друкованих видань та відвідування українцями офіційного веб-сайту Офісу Генерального прокурора, свідчить про слабкі місця у оприлюдненні інформації про діяльність органів прокуратури, зокрема низька навігаційна доступність публічної інформації. Запропоновано впровадити наступні заходи:

1) частину II ст. 4 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII викласти в такій редакції: «Інформація про діяльність прокуратури оприлюднюється у загальнодержавних, регіональних та місцевих друкованих засобах масової інформації, на офіційних веб-сайтах органів прокуратури, в інформаційних блоках новин телерадіоорганізацій»;

2) впровадити заходи щодо популяризації офіційних веб-сайтів органів прокуратури (розмістити посилання на офіційні веб-сайти Президента України та Верховної Ради України, активніше вести блоки новин, поширювати актуальну інформацію в мережі Інтернет із посиланням на сайти органів прокуратури).

Визначено, що органам прокуратури України актуально провести ребрендинг, ігнорування цієї проблеми з боку керівництва держави, привело до того, що бренд органів прокуратури поступово наповнювався негативними асоціаціями. Проте відсутність ребрендингу органів прокуратури України не вплинуло на проведення заходів із рестайлінгу та ренеймінгу. Важливим моментом процесу рестайлінгу було в 2014 році ухвалення Закону України «Про прокуратуру», а також внесення змін в 2016 році до Конституції України. Також проводиться частковий ренеймінг органів прокуратури. Була змінена назва «Генеральної прокуратури України» на «Офіс Генерального прокурора», також місцева і регіональна прокуратура замінені на окружну та обласну.

ВИСНОВКИ

В першому розділі досліджено впровадження та розвиток електронного урядування в органах прокуратури України, важливою передумовою є зміцнення демократії та економічного зростання держави. Електронне управління допомагає забезпечити прозорість ухвалених управлінських рішень, стимулює соціально-економічний розвиток територій, забезпечує ефективну роботу органів публічної влади, спрямоване на викорення корупційних ризиків під час виконання владних повноважень. Відповідно до вимог європейських стандартів відбувається підвищення якості надання адміністративних та публічних послуг завдяки стрімкому розвитку технологій електронного урядування та підвищення рівня демократизації. Проаналізовано теоретико-правові засади щодо впровадження та розвитку електронного урядування в органах прокуратури. Досліджено характерні особливості функціонування процесів електронного урядування в органах прокуратури. Описано механізми електронного урядування в органах прокуратури на основі методу наукового моделювання. Вибрані пріоритетні сфери розвитку електронного урядування в органах прокуратури: електронного документообігу, електронної звітності, електронного кабінету прийому звернень, розвиток баз даних та інформаційно-аналітичної діяльності. Досліджено питання інформатизації прокурорської діяльності в площині правової природи інформаційних відносин. Узагальнено особливості процесів інформатизації та впровадження інформаційних технологій в органах прокуратури з позиції їх організаційно-правового супроводження в відомчих нормативних актах.

Проаналізовано досвід Франції щодо створення єдиного порталу французької адміністрації, технічний адміністратор якого є Директорат правової та адміністративної інформації. Дана інформаційна система цінна тим, що не лише висвітлює інформацію щодо їхніх прав та обов'язків, а й надає адміністративні послуги, має зворотній зв'язок через чатбот (запитання та відповіді), містить тексти довідок, юридичні визначення, розміщує контактні дані та години праці місцевої компетентної адміністративної служби для надання інформації або для обробки

певної адміністративної процедури. Водночас портал надає доступ до версії, де кожен користувач може персоналізувати налаштування, створити особистий обліковий запис для онлайн-процедур, щоб кожен громадянин мав можливість здійснювати адміністративні процедури в Інтернеті за допомогою особистого логіну та паролю. Тим самим французи вже вдало реалізували механізм «держава у смартфоні», в Україні про пріоритетність якого почали наголошувати лише в 2019 році. Зазначено високий рівень інформатизації та комп'ютеризації сучасної системи органів прокуратури Республіки Португалія. Доцільно до організаційної структури Офісу Генерального прокурора додати структурний підрозділ з кібербезпеки, спрямованого, зокрема, на підвищення навичків щодо безпечної роботи з інформацією серед прокурорів та інших працівників органів прокуратури України. Корисно було б зробити відповідну онлайн-платформу чи розробити додаток на смартфон, щоб виникало бажання вдосконалювати свої навички з питань інформаційної безпеки, зокрема.

Проаналізовано досвід діяльності Міністерства юстиції США, зокрема, підхід щодо реагування на деяку негативну діяльність підвідомчих правоохоронних органів. За час існування Федерального бюро розслідувань та навіть Міністерства юстиції викликала шквал неоднозначних висловлювань стосовно контррозвідувальної програми COINTELPRO, яка офіційно тривала з 1956 по 1979 роки. Про допустимість масового негласного спостереження, в межах державної таємниці та дотримання балансу між захистом персональних даних і забезпеченням національної безпеки.

Необхідно впровадження електронних інформаційних систем, які посилять зв'язок органів прокуратури з населенням, таких як додаток «Дія». В першу чергу варто розглянути такі інформаційні системи, які б давали можливість відправляти та отримувати запити на інформацію. З погляду на зростання інформаційної активності громадян можна спрогнозувати на майбутнє збільшення кількості інформаційних запитів, що вказує на доцільність розробки і впровадження відповідних мобільних додатків, або реалізувати їх функціонал у межах впроваджених додатків.

В другому розділі досліджено організаційну систему органів прокуратури

України та їх функціональні повноваження. Конкретизовано складові, на яких формується система інформаційного забезпечення прокуратури: повна цифровізація, яка забезпечує регулярний та швидкий доступ до необхідної інформації; побудова кібердоступності до електронних доказів для уповноважених суб'єктів із правом доступу та забезпеченням максимального захисту інформації від несанкціонованого доступу сторонніх осіб; створення технічного масиву, для пошуку та зберігання електронних доказів; перевага електронного документообігу над паперовим; удосконалення рівня внутрішньої електронної взаємодії з іншими інформаційними, інформаційно-телекомунікаційними системами органів прокуратури.

Праналізовано зміни в нормативно-правових акта щодо внесення поняття «електронний доказ». В березні 2022 року було внесено низку змін до Закону України [35] щодо впровадження в діяльність органи прокуратури інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування. Доведена необхідність взаємодії всіх інформаційних систем органів прокуратури із Єдиним реєстром досудових розслідувань. Стратегія розвитку прокуратури на 2021–2023 роки має на меті мінімізувати паперовий документообіг у діяльності органів прокуратури, а також впровадження системи електронного управління кримінальним провадженням, що має відповідати потребам часу.

Комп'ютеризація органів прокуратури сьогодні є стратегічним напрямом підвищення оперативності діяльності прокурорів. Інформатизація органів прокуратури вимагає створення інформаційних систем, фундаментальну частину структури яких складають автоматизовані робочі місця працівників прокуратури, об'єднані у локальні обчислювальні мережі. Органи прокуратури створюють єдину централізовану систему органів державної влади, яку очолює Генеральний прокурор України. Генеральна прокуратура України створила Єдиний реєстр досудових розслідувань та здійснюють його ведення органи досудового розслідування.

Під час створення системи особлива увага надається захисту інформації. Від інформаційної безпеки залежить надійність системи безпеки органів прокуратури України взагалі.

Окрему увагу необхідно звернути на дотримання інформаційної безпеки

співробітниками органів прокуратури. Тому доречним буде поділити на такі види загроз інформаційної безпеки органів прокуратури, як природні, антропогенні, техногенні. Для забезпечення дотримання інформаційної безпеки працівниками прокуратури у мережі Інтернет потрібно розробити інструкцію, яка буде містити рекомендації щодо поведінки у соціальних мережах працівників прокуратури, зокрема витоку персональної інформації, що може потенціально загрожувати самому працівнику прокуратури або членам його родини.

В третьому розділі розглянуто процес реформування органів прокуратури, який відбувається в країні потребує налагодження системи інформаційного забезпечення діяльності органів прокуратури України, яка направлена не лише на виконання основних функцій прокуратури, а й на забезпечення доступності до публічної інформації. Да даний час законодавчо зазначений механізм інформування суспільства про результати діяльності органів прокуратури України. На основі статистичного аналізу щодо передплати періодичних друкованих видань та відвідування українцями офіційного веб-сайту Офісу Генерального прокурора, свідчить про слабкі місця у оприлюдненні інформації про діяльність органів прокуратури, зокрема низька навігаційна доступність публічної інформації. Запропоновано впровадити наступні заходи: 1) частину II ст. 4 Закону України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. № 1697-VII викласти в такій редакції: «Інформація про діяльність прокуратури оприлюднюється у загальнодержавних, регіональних та місцевих друкованих засобах масової інформації, на офіційних веб-сайтах органів прокуратури, в інформаційних блоках новин телерадіоорганізацій»; 2) впровадити заходи щодо популяризації офіційних веб-сайтів органів прокуратури (зокрема, розмістити посилання на офіційні веб-сайти Президента України та Верховної Ради України, активніше вести блоки новин, поширювати актуальну інформацію в мережі Інтернет із посиланням на сайти органів прокуратури).

Визначено, що органам прокуратури України актуально провести ребрендинг, ігнорування цієї проблеми з боку керівництва держави, привело до того, що бренд органів прокуратури поступово наповнювався негативними асоціаціями.